

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vanja Pinterič

**Slovensko javno mnenje o ekologiji ter pridobivanju
in porabi električne energije skozi čas**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vanja Pinterič

Mentor: izr. prof. dr. Drago Kos

Somentor: doc. dr. Gregor Petrič

**Slovensko javno mnenje o ekologiji ter pridobivanju
in porabi električne energije skozi čas**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

Slovensko javno mnenje o ekologiji ter pridobivanju in porabi električne energije skozi čas

Danes je ključno, da javnost sodeluje pri pomembnih odločitvah, ki jih sprejme država, saj odločitve vplivajo na kvaliteto življenja ljudi. Zaradi sprememb podnebja in nastanka mnogih nezaželenih vremenskih vplivov, ki nastajajo zaradi konstantnega sebičnega delovanja ljudi, smo primorani storiti več na področju zaščite okolja in čistejšega pridobivanja električne energije. Čistejši viri energije, v katere investiramo vedno več sredstev, so vsekakor povezani s pojmom energetskega trajnostnega razvoja. Ti energetske viri zagotavljajo našo ter prihodnost naslednjih generacij, ki prihajajo za nami. Ljudje se vedno bolj zavedamo nujnosti obnovljivih virov energije, zmanjševanja onesnaževanja, razvrščanja odpadkov (ekološki otoki), njihovega recikliranja in racionalne rabe električne energije. Kljub vlaganjem v alternativne vire energije še vedno na veliko uporabljamo fosilna goriva za pridobivanje elektrike, kar še slabša razmere – taljenje ledenikov, učinek tople grede se povečuje, spremembe podnebij, ekstremne suše ter poplave, kisel dež, toča itn. Bistvenega pomena je, da vsi skupaj razmišljamo in delujemo v smeri izboljšanja trenutnih razmer, kajti niso samo podjetja in tovarne tisti, ki lahko edini prispevajo k spremembam (čeprav so faktor, ki najbolj pripomorejo k onesnaževanju), ampak smo pomembni tudi posamezniki in naše pozitivno razmišljanje in posledično pozitivno delovanje. Edino z racionalnim razmišljanjem in delovanjem lahko omogočimo zanesljivo prihodnost našemu planetu in prebivalstvu.

V nalogi bom poskušala ugotoviti, ali se odgovori slovenskih anketirancev glede ekologije in električne energije skozi leta anketiranja spreminjajo in ali obstaja povezanost med socio demografskimi dejavniki kot so starost, izobrazba, poklic in družbeni razred in odgovori anketirancev.

Ključne besede: okolje, sodelovanje javnosti, socio demografski kazalci, električna energija

Slovenian public opinion about environment and production and use of electric energy through time

Today it is very important to let the public cooperate at making country's important decisions because these decisions influence the quality of people's lives. Climate changes and dangerous weather influences as the consequence of selfish human activities are forcing us to act more consciously on fields concerning environmental protection and electricity production. Environmentally acceptable energy sources, in which we invest every day more, unquestionably contribute to sustainable development. These energy sources can ensure our and the future of upcoming generations. Every day we are more and more aware of the urgency of renewable energy sources, minimizing pollution effects, separating waste (ecological islands), recycling waste and the rational use of electrical energy. Despite investments in alternative sources of energy we still use fossil fuel for the production of electricity which is only worsening conditions – melting of glaciers, greenhouse effect, climate changes, extreme droughts and floods, acid rain, hail etc. It is of great importance that every human, not only companies and factories (although they are the biggest polluters) thinks and works in line of improvement of current circumstances, because we all can contribute to a sounder environment. Only rational thinking and activities can assure us a reliable future for our planet and its inhabitants.

In my work I will try to find out if answers of Slovenian people are changing regarding electricity and environment thru years of surveys. I will also try to investigate if there is a connection between socio demographic factors which are age, education, occupation, social class, and people's answers.

Key words: environment, public participation, socio demographic factors, electricity.

KAZALO

Pojmi	7
1 Uvod.....	8
1.1 Raziskovalno vprašanje.....	9
1.2 Struktura naloge.....	9
1.3 Vse večje skrbi držav pri pridobivanju električne energije	10
1.4 Energetska politika EU v sedanjem času.....	11
2 Trajnostni razvoj in družbena tveganja	12
2.1 Električna energija in trajnostni razvoj.....	12
2.2 Viri električne energije, zaloge in poraba po svetu	13
2.3 Energetski trajnostni razvoj.....	14
2.4 Kazalci ki vplivajo na dojemanje okolja ljudi.....	15
3 Sekundarna analiza javnega mnenja iz raziskav Slovenskega javnega mnenja 1990, 1993, 1997 in 2000.....	16
3.1 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1990 - SJM90/3.....	16
3.1.1 Opis raziskave	16
3.1.2 Opis vzorca.....	17
3.1.3 Značilnosti populacije	17
3.1.4 Anketna vprašanja	18
3.2 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1993 – SJM 93/2	26
3.2.1 Opis raziskave	26
3.2.2 Opis vzorca.....	26
3.2.3 Značilnosti populacije	27
3.2.4 Anketna vprašanja	28
3.3 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1997 – SJM 97/3	36
3.3.1 Opis raziskave	36
3.3.2 Opis vzorca.....	36
3.3.3 Značilnosti populacije	37
3.3.4 Anketna vprašanja	38
3.4 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 2000 – SJM 002	44
3.4.1 Opis raziskave	44
3.4.2 Opis vzorca.....	44
3.4.3 Značilnosti populacije	45
3.4.4 Anketna vprašanja	46

4 Primerjave odgovorov anketirancev po letih.....	53
5 Sklepne ugotovitve.....	60
6 Zaključek.....	65
7 Literatura.....	67
8 Priloga A: Grafični prikaz značilnosti populacije in tabelarni prikaz odgovorov anketirancev skozi leta.....	70

KAZALO TABEL

Tabela 3.1: Pomembnost pri gradnji novih energetskih objektov.....	18
Tabela 3.2: Prispevanje k reševanju problema onesnaženosti okolja	19
Tabela 3.3: Pripravljenost na plačevanje posebnega davka za varovanje okolja.....	19
Tabela 3.4: Gradnja novih energetskih objektov	20
Tabela 3.5: Način pridobivanja virov energije v prihodnosti.....	21
Tabela 3.6: Najčistejši vir pridobivanja energije	23
Tabela 3.7: Mnenje o jedrskih elektrarnah.....	24
Tabela 3.8: Razlogi proti uporabi jedrske energije	25
Tabela 3.9: Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja.....	28
Tabela 3.10: Pripravljenost na plačevanje višjih davkov za varovanje okolja	29
Tabela 3.11: Odpoved življenjskemu standardu za varovanje okolja.....	30
Tabela 3.12: Za anketiranca je pretežno, da bi dosti naredil za okolje	31
Tabela 3.13: Anketiranec naredi, kar je dobro za okolje kljub denarju in času.....	32
Tabela 3.14: Mnenje o jedrskih elektrarnah.....	33
Tabela 3.15: Varovanje okolja običajnih ljudi	34
Tabela 3.16: Varovanje okolja podjetij.....	35
Tabela 3.17: Stališče glede jedrskih elektrarn.....	38
Tabela 3.18: Pripravljenost na plačevanje višjih davkov za varovanje okolja.....	39
Tabela 3.19: Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja.....	40
Tabela 3.20: Mnenje o jedrskih elektrarnah.....	41
Tabela 3.21: Varovanje okolja običajni ljudi	42
Tabela 3.22: Varovanje okolja podjetij	43
Tabela 3.23: Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja.....	46
Tabela 3.24: Pripravljenost na plačevanje višjih davkov	47
Tabela 3.25: Odpoved življenjskemu standardu za varovanje okolja.....	48
Tabela 3.26: Za anketiranca je pretežno, da bi dosti naredil za okolje	48
Tabela 3.27: Anketiranec naredi kar je dobro za okolje kljub denarju in času	49
Tabela 3.28: Varovanje okolja običajnih ljudi	50
Tabela 3.29: Varovanje okolja podjetij	51
Tabela 3.30: Nadalnje delovanje nuklearne Krško	52

Pojmi

- »Ekologija je multi-disciplinarna veda o odnosih med različnimi organizmi in njihovih razmerij do življenjskega okolja« (Bufon in drugi 2005, 85).
- »Ekološka/okoljska zavest je sestavina človekovega praktičnega odnosa do narave, je vodilo in norma človekovega delovanja« (Kirn 2003, 17).
- »Električna energija ali elektrika je energija, tok, ki ga povzročajo gibajoči se elektroni« (Dolinar in Knop 1994, 242).
- Obnovljivi viri energije so viri energije, npr. energija vode, vetra, sončevega sevanja, geotermalna energija, katerega razpoložljivost, zaloga se zaradi naravnega obnavljanja z ustrezno rabo, porabo ne zmanjšuje (Bufon in drugi 2005, 257).
- »Pri trajnostnem razvoju ne gre samo za možnost trajne rabe naravnih virov, ampak tudi za trajnostno redukcijo tveganj.« (Kirn 2000, 799).
- Energetski trajnostni razvoj pomeni racionalno, smotno delovanje na energetskem področju s ciljem ohranitve čistejšega okolja.
- »Javno/st je najpogosteje prisotno/a v izrazih, ki javnost (publiciteto) povezujejo z javnostjo (publiko) kot nosilcem javnega mnenja in objavljanjem (publiciranjem) javnega mnenja« (Splichal 1997, 40).
- »Javno mnenje je komunikacijski proces, v katerem si posamezniki in skupine prizadevajo doseči konsenz o spornih javnih zadevah z namenom, da bi vplivali na delovanje institucij oblasti« (Tönnies v Splichal 1997, 4).

1 Uvod

Električna energija je ena najpomembnejših vrst energije, saj jo ljudje uporabljamo na vseh področjih življenja za različne vrste opravil. Kako pomembna je elektrika v vsakdanjem življenju ljudi, nas opozori že kratek izpad električne energije, ki nam prepreči nadaljnje delo v pisarni za računalnikom, pri delu s tiskalnikom, faks napravo, v industriji za tekočim trakom, v kuhinji, prepreči poslušanje radia, gledanje televizije, hlajenje ter segrevanje, onemogoči umetno svetlobo, vožnjo z avtomobilom in še bi lahko naštevali.

Problemi in težave, ki se danes pojavljajo v zvezi s pridobivanjem električne energije so:

1. Zmanjševanje zalog fosilnih goriv; ta vrsta goriv se največ uporablja a zaloge le-teh hitro zmanjkuje, hkrati pa še povzročajo škodljive emisije, ki škodijo okolju.
2. ekološki problemi, ki nastajajo zaradi načina proizvodnje električne energije,
3. rast svetovnega števila prebivalstva; skupaj z rastjo prebivalcev rastejo tudi potrebe po količini proizvedene električne energije
4. potrošna družba; ljudje, ki živimo v razvitem svetu smo večji potrošniki elektrike kot ljudje v državah razvoja oziroma nerazvitih državah in smo na nek način tudi »razvajeni« glede neomejene dobave elektrike, zato so naše potrebe večje.
5. Nepripravljenost držav, da bi spremenile način proizvodjanja električne energije, oziroma da bi skupaj z ostalimi narodi sodelovali pri globalnem cilju zmanjševanja toplogrednih plinov skupaj z uvedbo obnovljivih virov energije in cilju vzpostavitve trajnostne družbe (Kjotski protokol¹ je podprlo 183 držav sveta, medtem ko je ena večjih proizvajalk toplogrednih plinov – Amerika protokol podpisala, a ga ni ratificirala).

¹ Kjotski protokol je mednarodni sporazum, ki je začel veljati 16. februarja 2005 s ciljem zmanjševanja emisij ogljikovega dioksida in petih ostalih toplogrednih plinov, ki povzročajo škodljivo segrevanje ozračja.

1.1 Raziskovalno vprašanje

V diplomski nalogi bom raziskala kakšne so javnomnenjske razlike pri vprašanju ekologije in pridobivanju ter porabi električne energije glede na socialno demografske kazalce ter kako se javno mnenje spreminja v toku časa. Ugotovitve bodo temeljile na podlagi analiziranja odgovorov anketirancev iz štirih SJM raziskav, ki se vežejo na temo ekologije in električne energije. Raziskave so potekale leta 1990, 1993, 1997 in 2000. Pri analizi bom upoštevala demografske kazalce anketirancev, ti so starost, izobrazba, poklic in družbeni razred ter na ta način ugotovila razlike v odgovorih po statusu anketirancev.

1.2 Struktura naloge

Diplomska naloga je sestavljena iz dveh delov. Prvi vsebuje teoretski del in opisuje aktualne probleme okolja, ki so povezani z proizvodnjo električne energije, energetske politiko in ukrepe EU za prihodnost. V drugem poglavju so razloženi viri električne energije, zaloge in poraba po svetu, pomen energetskega trajnostnega razvoja. Nato sledi besedilo, ki se nanaša na javnost, javno mnenje, sodelovanje javnosti pri pomembnih odločitvah energetike, ter dejavniki, ki vplivajo na te odločitve. Drugi del je empirični in zajema raziskovanje zastavljenih raziskovalnih vprašanj. Empirika temelji na sekundarni analizi štirih dokumentov Slovenskega javnega mnenja-SJM iz let 1990, 1993, 1997 in 2000, katere podatke sem pridobila preko Arhiva družboslovnih podatkov, iz Fakultete za družbene vede. Iz anket sem izbrala vprašanja, ki se vežejo na raziskovalni vprašanji in nato naredila analizo preko statističnega programa SPSS, verzija 16. Odgovore anketirancev sem komentirala na splošno ter javnomnenjske razlike skozi leta in bolj podrobno, preko socialno demografskih dejavnikov, kot so starost, izobrazba, poklic in družbeni razred. Nekatere spremenljivke iz anketnih vprašanj sem morala rekodirati, zato, da sem lahko primerjala odgovore enakih vrednosti skozi vse štiri leta. Posebej sem komentirala leto 1990, ki je zaznamovano s pomembnimi vprašanji o električni energiji in njenem pridobivanju. Konec diplome je zaznamovan z ugotovitvami in rezultati.

Kot že rečeno sem za analizo uporabila program SPSS, ki mi je omogočal prikaz frekvenc v navadnih tabelah, frekvenc v kontingenčnih tabelah, ter analize za preverjanje povezanosti med spremenljivkami (H_i^2 , varianca in standardni odklon).

Podprogrami v SPSS programu, katere sem uporabila pri analizi:

- Frequencies: podprogram je primeren predvsem za »predstavitev« porazdelitev vrednosti spremenljivk. Primeren je za ordinalne in nominalne spremenljivke, izračuna in oblikuje tabelo frekvenc, strukturne odstotke in njihovo kumulativo, ter izriše razne oblike grafičnih prikazov frekvenčne porazdelitve.
- Descriptives: podprogram se uporablja za številske, to je intervalne in razmernostne spremenljivke. Z njim izračunamo minimalne, maksimalne, povprečne vrednosti spremenljivk, standardni odklon in simetričnost porazdelitve vrednosti.
- Crosstabs: podprogram izračuna dvo- in večrazsežne frekvenčne porazdelitve (kontingenčne tabele), ter statistike, ki omogočajo sklepanje o povezanosti spremenljivk (predvsem med dvema spremenljivkama, saj z naraščanjem števila spremenljivk narašča kompleksnost interpretacije rezultatov in verjetnost, da niso izpolnjeni vsi pogoji za veljavnost testov). Povezanost med spremenljivkama sem ugotavljala s pomočjo signifikance. Signifikanca (stopnja statistične značilnosti statistike $H_i^{(2)}$) pomeni tveganje, ki ga povzročimo, če zavrnemo ničelno hipotezo in sprejmemo osnovno. To je tveganje, s katerim trdimo, da sta spremenljivki na populacijo povezani. Ničelno domnevo lahko zavrnemo, če tveganje ni večje od 5% (Sig. ni večja od 0,05). Da lahko ničelno hipotezo preverimo, mora biti najnižja pričakovana frekvenca vsaj 5 (glej Kropivnik in Trampuž, 2000).

1.3 Vse večje skrbi držav pri pridobivanju električne energije

Države in njihovi predstavniki se vedno bolj zavedajo, da se je način pridobivanja električne energije spremenil v primerjavi z desetletji in stoletjem nazaj. Spremembe so nastale zaradi več dejavnikov, ki vplivajo na tovrstno pridobivanje. Potreba ljudi po ugodju je vse večja. Povpraševanje po električni energiji narašča ne samo zaradi segrevanja bivalnih in delovnih prostorov pozimi, ampak tudi zaradi hlajenja prostorov v poletnih mesecih. Zaloge fosilnih goriv, ki so ključna za proizvodnjo električne energije, vztrajno kopnijo, hkrati pa njihovo izgorevanje povzroča škodljive toplogredne pline, ki onesnažujejo ozračje. Največja skrb držav je naraščanje CO₂ v ozračju, ki nastaja pri izgorevanju fosilnih goriv ter povzroča neštete nevšečnosti, kot so topla greda, tanjšanje ozonske plasti, spremembe podnebja, ipd. Zaradi nastalih okoljskih sprememb so se vodilni ljudje po svetu odločili spremeniti postopke pridobivanja električne energije, oziroma energijo pridobivati na čistejši način, kar bi

zmanjšalo izpust škodljivih toplogrednih plinov v ozračje in zmanjšalo ekološke pojave kot so kisel dež, ozon in fotokemični smog.

1.4 Energetska politika EU v sedanjem času

EU je predlagala potencialne ukrepe evropske energetske politike, ki zajema več področij. Notranji energetski trg naj bi deloval tako, da bi si podjetja konkurirala med sabo in tako ustvarila odprt energetski trg. Konkurenčni evropski energetski trg naj bi znižal cene ter izboljšal varnost oskrbe z energijo. Da bi zagotovili zanesljivost dobave energije je potrebno razviti projekte za dobavo plina iz regij, bolje izkoristiti strateške možnosti skladiščenja utekočinjenega zemeljskega plina ter izgradnjo novih terminalov zanj. Glede zaloge nafte je potrebno nadgraditi strateške mehanizme EU. Omogočiti je potrebno medsebojne povezave električnih omrežij.

Velik poudarek daje EU na zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Sklenila je, da se doseže 30-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov v razvitih državah do leta 2020 v primerjavi z letom 1990 na podlagi mednarodnega sodelovanja. Zastavila je še en velik cilj in sicer, da bi do leta 2050 zmanjšali emisije toplogrednih plinov za 50 % v primerjavi z letom 1990, kar pomeni 60-80-odstotno znižanje že omenjenih emisij v industrijskih državah do leta 2050. V primeru, da se mednarodno sodelovanje ter dialog ne bi obnesel, se je EU zavezala, da v vsakem primeru doseže najmanj 20-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020 v primerjavi z letom 1990.

EU je sprejela odločitve tudi glede energetske učinkovitosti in naredila Akcijski načrt za energetske učinkovitost (Action plan for Energy Efficiency), ki bi EU pomagal do ključnega cilja zmanjšanja celotne porabe primarne energije za 20% do leta 2020. Če bo načrt uspešen, bi to pomenilo, da bi do leta 2020 EU porabila približno 13% manj energije kot danes in bi s tem prihranila 100 milijard evrov in v atmosfero izpustila približno 780 milijonov ton CO₂ manj na leto (Urad vlade RS za komuniciranje 2009).

2 Trajnostni razvoj in družbena tveganja

2.1 Električna energija in trajnostni razvoj

Tveganja² predstavljajo morebitno nevarnost za človekovo življenje in delovanje, saj je človek izpostavljen škodljivim snovem in dejavnikom.

Trajnostni razvoj naj bi trajnostno zmanjšal tveganja. Primer tega na energetskega področju so obnovljivi viri energije, ki bi s časom zmanjšali tveganje okoljskih pojavov – toč, neviht, kislega dežja ipd. Kirn (2004, 121) govori o etičnih posledicah tveganj³, kjer se etična razsežnost tveganj opazi zlasti pri porazdelitvi tveganj med širšo in ožjo skupnostjo, pri družbeno vsiljenih tveganjih, pri medgeneracijskih in zamolčanih tveganjih. Tveganja iz okolja prizadenejo različne skupine ljudi, npr. sevanje radioaktivnih odpadkov lahko prizadene ljudi v okolici odlagališča in ne širše okolice. Tveganja so na energetskega področju velika. Ljudje se soočamo z razlitjem nafte, z uhajanjem zemeljskega plina, posegi v okolje – gradnja energetskih objektov, stranski učinki delovanja energetskih objektov itd. Način, na katerega javnost sprejme neko tveganje in ali je pripravljena z njim živeti po Kirnu (2004, 122) ni odvisen samo od strokovnjakov. Včasih je politika tista, ki vpliva na molk strokovnjakov glede nezaželenih podrobnosti določene vrste tveganja, z namenom neobremenjevanja javnosti. Torej o odločitvi tveganj sodelujejo različne skupine ljudi in vede, javnost, znanost, politika itn.

Kakšno vlogo imata pri tem demokracija in mediji? Pri spremljanju in nadzoru kompleksnih organizacij, ki so tesno povezana z visoko stopnjo tveganja (nuklearne elektrarne, kemične tovarne ipd.) so najprimernejši demokratični postopki, ki lahko v sodelovanju z javnimi mediji odprto in pošteno izbirajo določene vrste tveganj, ki naj pridejo v javnost. Skupaj lahko sprožijo in zagotovijo odgovoren proces, v katerem sodelujejo državljani, strokovnjaki in politiki pri spoznavanju, ocenjevanju ter obravnavanju verjetnosti tveganja in njegove možne posledice (Keane 1992, 165). Avtor v nadaljevanju opozarja na pomembnost demokratičnih postopkov ter kritično obravnava delovanje pomembnih ljudi, ki jih demokratični postopki opozarjajo na lahkomišelnost delovanje, ko pravi: « So nujno sredstvo

² Tveganja opredeli nemški sociolog Ulrich Beck v knjigi *Risikogesellschaft - Auf dem Weg in eine andere Moderne* 1986.

³ Andrej Kirn, *Narava-družba-ekološka zavest*, str. 121.

za doseganje odgovornosti tistih politikov in podjetnikov, ki zatiskajo oči pred ekološkimi nesrečami in »običajnimi nezgodami« (Perrow), ki so nadloga visoko tveganih projektov« (Keane 1992, 165).

2.2 Viri električne energije, zaloge in poraba po svetu

Poznamo neobnovljive in obnovljive vire električne energije oziroma alternativne vire energije. Med neobnovljive vire spadajo fosilna goriva – premog, nafta in zemeljski plin, za katere velja, da se ne obnovljajo. Ker zaloge fosilnih goriv hitro kopnijo in povzročajo škodljive učinke na okolje, smo primorani investirati v obnovljive vire energije, ki so dragi a ne obremenjujejo okolja v tolikšni meri kot škodljive emisije, ki se sproščajo od izgorevanja fosilnih goriv. Kljub povečevanju deleža obnovljivih virov energije smo še vedno odvisni od fosilnih goriv, ki niso trajna in jih vztrajno zmanjkuje. Po mnenju Svetovnega energijskega sveta naj bi imeli glede na dokazane rezerve fosilnih goriv še dovolj časa za prehod od velike odvisnosti od fosilnih goriv na druge energetske vire. Strokovnjaki pravijo, da je premog edino fosilno gorivo, ki bo dosegljivo v znatnih količinah še daleč čez sredo 21. stoletja (Plut 2004, 78). Po sodobnih ocenah bodo glede na sedanjo stopnjo porabe zaloge nafte in zemeljskega plina zadostovale še za naslednjih 60 let, premoga pa za 200 let (Ministrstvo za okolje in prostor 2003).

Jedrska energija, ki jo proizvajajo v nuklearnih elektrarnah s pomočjo radioaktivne kovine urana, je pomemben vir električne energije. Znane in še neodkrite zaloge urana naj bi bile 2-krat večje od končne zaloge fosilnih goriv (Plut 2004, 79), zato ni skrbi glede nadaljnjega izkoriščanja te kovine za pridobivanje električne energije. Po mnenju Izobraževalnega centra za jedrsko tehnologijo z Inštituta »Jožef Štefan«, jedrska energija prispeva okoli 17 % svetovne energije (Izobraževalni center za jedrsko tehnologijo 2008). Kljub temu, da predstavljajo jedrske elektrarne čisto proizvodnjo električne energije, ostaja varnostno vprašanje glede skladiščenja radioaktivnih odpadkov in možnosti jedrske nesreče. Slabost teh elektrarn je tudi onesnaževanje s toploto, ki jo le-te pri delovanju oddajajo v okolico (Medved in Novak 2000, 53) in s tem posledično vplivajo na segrevanje ozračja.

Med obnovljive vire energije spadajo vodna, sončna, vetrna, geotermalna energija in biomasa. V devetdesetih letih je bila hidroenergija ali vodna energija najpomembnejši obnovljivi energetski vir in četrti najpomembnejši energetski vir človeštva (za nafto, premogom,

zemeljskim plinom). Hidroenergija je v primerjavi z drugimi viri električne energije (fosilna goriva, uran) razmeroma poceni in čistejši energetski vir (Plut 2004, 80-81).

Sončno energijo uporabljamo za ogrevanje, ohlajevanje in za proizvodnjo električne energije. Sončne zbiralnike za zajem toplote z namenom segrevanja vode in ogrevanja stavb uporabljajo v Avstraliji in na Cipru, v Izraelu in na Japonskem. V Izraelu sončne kolektorje uporablja 65 % stanovanj, na Cipru pa celo 90 % (Mckinney, Schoch v Plut 2004, 83). Proizvodnja vetrne energije se je po letu 1980 izredno hitro povečala (Kane v Plut 2004, 82). Države, ki bi lahko z vetrno energijo zadostile potrebam po energiji so Argentina, Kanada, Čile, Kitajska, Rusija in Velika Britanija. Nemčija pa je vodilna tehnološka država na svetu pri uporabi vetrne energije (Plut 2004, 82-83).

Kljub skromnemu deležu, ki ga geotermalna energija prispeva v planetarni energetski bilanci, je sredi osemdesetih let 20. Stoletja ogrevala 65 %, sredi devetdesetih let 80 % islandskih gospodinjstev (McKinney, Schoch v Plut 2004, 84). Geotermalna energija se najbolje izkorišča na obali.

2.3 Energetski trajnostni razvoj

Kirn opisuje trajnostni razvoj in današnjo rizično družbo kot izključujoča se koncepta (glej pogl. 2.3). Pravi, da v rizični družbi prevladuje tveganje nad varnostjo, v trajnostni družbi pa bi moralo obstajati družbeno soglasje o sprejemljivem razmerju med varnostjo in tveganjem (Kirn 2000, 798).

Tudi na področju energetike se trudimo, da bi se približali ideji trajnostnega razvoja, kar vključuje prehod iz fosilnih goriv na alternativne vire energije, učinkovito rabo energije ter varčevanje z energijo. Za doseg tega cilja je potrebno narediti še zelo veliko, da se bomo kot posamezniki trajnostne družbe zavedali pomena čistejšega pridobivanja električne energije.

Tveganja⁴ predstavljajo morebitno nevarnost za človekovo življenje in delovanje, saj je človek izpostavljen škodljivim snovem in dejavnikom.

Trajnostni razvoj naj bi trajnostno zmanjšal tveganja. Primer tega na energetskem področju so obnovljivi viri energije, ki bi s časom zmanjšali tveganje okoljskih pojavov – toč, neviht, kislega dežja ipd. Kirn (2004, 121) govori o etičnih posledicah tveganj⁵, kjer se etična

⁴ Tveganja opredeli nemški sociolog Ulrich Beck v knjigi *Risikogesellschaft - Auf dem Weg in eine andere Moderne* 1986.

⁵ Andrej Kirn, *Narava-družba-ekološka zavest*, str. 121.

razsežnost tveganj opazi zlasti pri porazdelitvi tveganj med širšo in ožjo skupnostjo, pri družbeno vsiljenih tveganjih, pri medgeneracijskih in zamolčanih tveganjih. Tveganja iz okolja prizadenejo različne skupine ljudi, npr. sevanje radioaktivnih odpadkov lahko prizadene ljudi v okolici odlagališča in ne širše okolice. Tveganja so na energetske področju velika. Ljudje se soočamo z razlitjem nafte, z uhajanjem zemeljskega plina, posegi v okolje – gradnja energetskih objektov, stranski učinki delovanja energetskih objektov itd. Način, na katerega javnost sprejme neko tveganje in ali je pripravljena z njim živeti po Kirnu (2004, 122) ni odvisen samo od strokovnjakov. Včasih je politika tista, ki vpliva na molk strokovnjakov glede nezaželenih podrobnosti določene vrste tveganja, z namenom neobremenjevanja javnosti. Torej o odločitvi tveganj sodelujejo različne skupine ljudi in vede, javnost, znanost, politika itn.

Kakšno vlogo imata pri tem demokracija in mediji? Pri spremljanju in nadzoru kompleksnih organizacij, ki so tesno povezana z visoko stopnjo tveganja (nuklearne elektrarne, kemične tovarne ipd.) so najprimernejši demokratični postopki, ki lahko v sodelovanju z javnimi mediji odprto in pošteno izbirajo določene vrste tveganj, ki naj pridejo v javnost. Skupaj lahko sprožijo in zagotovijo odgovoren proces, v katerem sodelujejo državljani, strokovnjaki in politiki pri spoznavanju, ocenjevanju ter obravnavanju verjetnosti tveganja in njegove možne posledice (Keane 1992, 165). Avtor v nadaljevanju opozarja na pomembnost demokratičnih postopkov ter kritično obravnava delovanje pomembnih ljudi, ki jih demokratični postopki opozarjajo na lahkomišlno delovanje, ko pravi: « So nujno sredstvo za doseganje odgovornosti tistih politikov in podjetnikov, ki zatiskajo oči pred ekološkimi nesrečami in »običajnimi nezgodami« (Perrow), ki so nadloga visoko tveganih projektov« (Keane 1992, 165).

2.4 Kazalci ki vplivajo na dožemanje okolja ljudi

Ljudje različno dojemamo okolje v katerem živimo. Razumevanje okolja je odvisno od več kazalcev, za katere Špesova (1998, 13-15) pravi, da so združeni v skupino socialno geografskih filtrov⁶. Vsi filtri so pomembni pri oceni okolja posameznika. Obstaja šest skupin, po katerih se združujejo ti filtri: starostna sestava prebivalstva, izobrazbena in poklicna sestava prebivalstva, ekonomska moč in premoženjsko stanje, stopnja zavezanosti in

⁶ Špes Metka, *Degradacija okolja kot dejavnik diferenciacije urbane pokrajine*, str. 13-15.

odvisnosti od narave, lastništvo zemlje, gozdov in živine, kulturno, versko in nacionalno poreklo ter osebni motivi, čustva in politična usmeritev.

Starost in poklicna ter izobrazbena sestava prebivalstva spadata med pomembnejše kazalce sprejemanja informacij, ostali kazalci so manj pomembni, oziroma še niso dovolj raziskani.

Starost praviloma vpliva na odnos do okolja in je povezana z izkušnjami ter z informacijami o okolju, katere ljudje pridobijo.

Poklic se nekako povezuje z določenimi skupinami, ki opravljajo dejavnosti, zaradi katerih posegajo v okolje, tu je zavračanje informacij praviloma večje.

Glede **izobrazbe** velja, da tisti z nižjo izobrazbo bolj zavračajo informacije o okolju in negativnih posledicah onesnaževanja in obratno.

Pri **ekonomski moči** velja, da se premožnejši ljudje bolj zanimajo za informacije o okolju, v katerem živijo.

Lastniki zemlje po navadi ne zavračajo pomembnih informacij o okolju, **kulturno, versko in nacionalno poreklo** pa vpliva na sprejemanje informacij skupaj z ostalimi filtri.

Pomen **osebnih čustev ter motivov** je težko opredeliti, saj smo ljudje različni in imamo različne poglede na okolje (Špes 1998, 14-15).

3 Sekundarna analiza javnega mnenja iz raziskav Slovenskega javnega mnenja 1990, 1993, 1997 in 2000

3.1 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1990 - SJM90/3

3.1.1 Opis raziskave

Raziskava Slovensko javno mnenje 1990/3 predstavlja stališča Slovencev o nacionalni varnosti in vprašanja energetike ter ekologije. V anketi je obdelana tema nacionalne varnosti, ki je bila v času osamosvajanja Slovenije aktualna, medtem ko se drugi sklop vprašanj nanaša na temo ekologije, ekoloških vprašanj in energetike. Za raziskovanje bom uporabila področje

naravnega okolja, ekološke zavesti, energetske politike ter nuklearne elektrarne Krško z odlagališčem radioaktivnih odpadkov.

- Avtorja raziskave: Niko Toš in Anton Grizold.
- Izdelava raziskave: CJMMK: Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij (Ljubljana, 1990).

3.1.2 Opis vzorca

Raziskava se je opravila decembra 1990 in januarja 1991 na ozemlju republike Slovenije med posamezniki, starejšimi od 18 let s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Anketiranih je bilo vse skupaj 2072 oseb. Vzorec oseb vključenih v raziskavo je dobljen po postopku sistematičnega izbora s slučajnim izhodiščem. Raziskava je opravljena po Blejčevem sistemu vzorčenja.

3.1.3 Značilnosti populacije

Anketirana je bila dobra polovica žensk (52,5%) in malo manjši odstotek moških (47,5%) (slika A.1 v prilogi).

Izobrazba anketirancev (slika A.2 v prilogi) je različna, dobra tretjina anketirancev ima osnovnošolsko izobrazbo (39,7%), sledijo tisti s srednješolsko izobrazbo (26,8%), poklicno izobrazbo (24,1%). Najmanjši odstotek odgovorov predstavljajo visoko izobraženi anketiranci (9,4%).

Graf (slika A.3 v prilogi) prikazuje, da so na anketo odgovarjali predvsem odrasli ljudje. Največ anketirancev spada v tretji starostni razred, ki vključuje leta od 31-40 (23,3%), najmanj je tistih mladih anketirancev, ki so stari med 26-30 let (12,4%).

Največ anketirancev je srednjega sloja (29,2%) in delavskega (20,1%). Ostale razredne skupine so v manjšini, veliko pa se jih tudi ni znalo opredeliti glede razreda (36,1) (slika A.4 v prilogi).

3.1.4 Anketna vprašanja

Tabela 3.1: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kdo lahko rešuje ekološke probleme

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	lahko posameznik s spremembo svojih ustaljenih navad prispeva k manjšemu onesnaževanju narave	1582	76,4	83,1	83,1
	so ekološki problemi tako zapleteni, da jih lahko rešuje le država	321	15,5	16,9	100,0
	Skupaj	1903	91,8	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	169	8,2		
Skupaj		2072	100,0		

Velika večina (83,1%) je mnenja, da lahko vsak posameznik prispeva k manjšemu onesnaževanju narave, če spremeni svoje ustaljene navade. Ostali (16,9%) vidijo državo kot rešiteljico zapletenih ekoloških problemov.

Ljudje se v večini zavedajo, da lahko naredijo dobro za okolje, so okoljsko ozaveščeni.

Starostna skupina od 26-30 let se v največji meri strinja, da lahko kot posamezniki s spremembo svojih navad prispevajo k manjšemu onesnaževanju narave (86,5%). Skupina od 51-60 let pa je prepričljiva pri odgovoru, da so ekološki problemi zapleteni in jih lahko rešuje samo država (21,5%) (tabela A.1 v prilogi).

Podatki kažejo, da so anketiranci na splošno dovolj ekološko ozaveščeni, mladi anketiranci malo bolj kot starejši anketiranci. Manjšo povezanost med spremenljivkama (tabela A.2 v prilogi) kaže analiza variance (,140) in njen standardni odklon (,375).

Tabela 3.2: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, koliko lahko sami prispevajo k reševanju problema onesnaženosti okolja

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven precej	507	24,5	24,5	24,5
malo	1218	58,8	58,8	83,3
nič	347	16,7	16,7	100,0
Skupaj	2072	100,0	100,0	

Dobra polovica anketiranih (58,8%) pravi, da lahko v manjši meri osebno vplivajo na reševanje problema onesnaženosti okolja, slaba četrtina (24,5%) je mnenja, da lahko precej vplivajo na problem, najmanj (16,7%) je tistih, ki pravijo, da na reševanje problema nimajo nikakršnega vpliva.

Tabela 3.3: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ali bi s plačevanjem posebnega davka bili pripravljeni prispevati k čistejšemu okolju

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven (ne izbere)	1259	60,8	60,8	60,8
(izbere)	696	33,6	33,6	94,4
drugo	73	3,5	3,5	97,9
nič ne bi prispeval	44	2,1	2,1	100,0
Skupaj	2072	100,0	100,0	

Pri vprašanju, ali bi s plačevanjem posebnega davka bili pripravljeni prispevati k čistejšemu okolju, se je največ anketirancev odločilo proti davku (60,8%), dobra tretjina (33,6%) bi plačevali davek, 3,5 odstotka anketirancev bi se odločilo za drugo vrsto rešitve, medtem ko 2,1 odstotka ne bi prispevalo nič.

Kar se tiče plačevanja denarja za varstvo okolja se ljudje v največji meri ne strinjajo.

Tisti s poklicno izobrazbo v največji meri ne bi plačevali posebnega davka (tabela A.3 v prilogi) z namenom, da bi se prispevalo k čistejšemu okolju (66,4%), za davek se jih največ odloči z visoko izobrazbo (55,9%), za drugo možnost se jih največ odloči z osnovno izobrazbo (5%). Anketiranci z osnovnošolsko izobrazbo so najbolj nagnjeni k temu, da ne bi nič prispevali (4,3%).

Če gledamo kdo se v največji meri ne strinja z morebitno uvedenim davkom za varovanje okolja, so to anketiranci, ki imajo nižjo izobrazbo. Ne strinjanje bi lahko povezali s tem, da imajo ti ljudje manjše plače glede na njihovo stopnjo izobrazbe in da bi jim dodatno plačevanje davka bilo v breme. Analiza hi-kvadrat (tabela A.4 v prilogi) je pokazala, da se pripravljenost na plačevanje davka statistično značilno razlikuje ($Hi^2=1,156$, $p<0,05$) glede na izobrazbo anketirancev.

Tabela 3.4: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kaj menijo, na kaj bi morali v Sloveniji predvsem paziti, ko bomo gradili nove energetske objekte

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven				
na to, da bo električne energije dovolj in da bo oskrba z energijo redna in zanesljiva	185	8,9	9,4	9,4
na to, da bomo energijo pridobivali na način, ki bo čim manj onesnaževal okolje	1774	85,6	90,6	100,0
Skupaj	1959	94,5	100,0	
Manjkajoča vred.	113	5,5		
Skupaj	2072	100,0		

Zelo velik odstotek anketirancev (90,6%) je mnenja, da bi morali biti v Sloveniji v prihodnosti gradenj energetskih objektov osredotočeni na to, da bomo pridobivali čistejše

vrste energije, medtem ko peščica (9,4%) misli, da je bolj pomembna zadostna količina električne energije ter njena redna in zanesljiva oskrba.

Nižji razredi se med vsemi razrednimi skupinami najbolj strinjajo, da more biti električne energije dovolj in da bo oskrba z njo redna ter zanesljiva (33,3%), srednji razred pa se v največji meri strinja s tem, da moramo v prihodnosti paziti na to, da bomo energijo pridobivali na način, ki bo čim manj onesnaževal okolje (34%) (tabela A.5 v prilogi).

Odgovori se ne razlikujejo veliko po odstotkih odgovorov, vsem je pomembno, da se pridobiva čista energija, ki ne bo obremenjevala okolje. Manjše razlike so opazne pri tistih, ki so nižjega razreda, njim je malo bolj pomembno, da je energije dovolj, kot pa pri ostalih višjega razreda. Analiza hi-kvadrat (tabela A.6 v prilogi) je pokazala, da se pomembnost dejavnikov pri gradnji energetskih objektov statistično značilno razlikuje ($H_i^2=1,156$, $p<0,05$) glede na razred anketirancev.

Tabela 3.5: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kaj je po njihovem mnenju bolje glede načina pridobivanja virov energije v prihodnosti

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	Slovenija naj se opira predvsem na dostopnejše domače vire energije, zlasti na premog	469	22,6	29,6	29,6
	Slovenija naj se preusmeri na tuje, cenejše in čistejše vire energije, četudi se s tem poveča njena odvisnost pri preskrbi	1116	53,9	70,4	100,0
	Skupaj	1585	76,5	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem, neodločen	487	23,5		
Skupaj		2072	100,0		

Anketiranci so pokazali okoljsko ozaveščenost, ko so se s 70,4 odstotka strinjali s tem, da naj se Slovenija preusmeri na tuje, cenejše in čistejše vire energije, kljub njeni morebitni odvisnosti pri preskrbi. Slaba tretjina (29,6%) pa jih pravi, nas se opiramo na dostopnejše domače vire energije, zlasti na premog.

Glede na vprašanje, na kaj naj se Slovenija usmeri pri pridobivanju električne energije v prihodnje, je starostna skupina od 61 let naprej najbolj prepričana, naj se usmerimo predvsem na dostopnejše, domače vire energije, zlasti na premog (39,1%). Z 85,4 odstotki so v največji meri prepričljivi anketiranci od 26-30 let, ko pravijo, naj se usmerimo na tuje, cenejše in čistejše vire energije, čeprav se s tem poveča naša odvisnost pri preskrbi (tabela A.7 v prilogi).

Opaziti je, da se odgovori starejših anketirancev razlikujejo glede na odgovore mlajših. Starejši anketiranci se strinjajo, da naj se Slovenija opira na dostopnejše, domače vire energije, predvsem na premog, ki ga je v 90-ih letih bilo več kot danes. Mladim pa je bolj pomembno, da se Slovenija oskrbuje s čistejšo energijo in zato se v veliki meri strinja s tem, da se Slovenija preusmeri na tuje, čistejše vire energije, tudi če bi se zato povečala slovenska odvisnost od energije. Mladi so bolj okoljsko ozaveščeni in se bolje zavedajo posledic pridobivanja električne energije, ki obremenjuje okolje. Povezanost med spremenljivkama kaže tudi analiza variance (2,581) in njen standardni odklon (1,606) (tabela A.8 v prilogi).

Tabela 3.6: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kateri je najčistejši način pridobivanja električne energije po njihovem mnenju, ki najmanj onesnažuje okolje

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	hidroelektrarne	1510	72,9	84,1	84,1
	termoelektrarne na premog	23	1,1	1,3	85,4
	nuklearne elektrarne	34	1,6	1,9	87,2
	termoelektrarne na mazut	9	,4	,5	87,8
	termoelektrarne na plin	220	10,6	12,2	100,0
	Skupaj	1796	86,7	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	276	13,3		
Skupaj		2072	100,0		

Velika večina vprašanih (84,1%) se strinja, da so hidroelektrarne najčistejši vir energije, ki najmanj onesnažuje okolje. Ostale termoelektrarne in nuklearna elektrarna so skupaj dobili samo 15,4 odstotka.

Za največ anketirancev obeh slojev so hidroelektrarne tiste, ki predstavljajo najčistejši vir energije, čeprav je višji sloj namenil dosti odstotkov tudi termoelektrarnam (na mazut, na plin) (36,3%) in tudi nuklearni elektrarni (34,4%) (tabela A.9 v prilogi).

Analiza hi-kvadrat (tabela A.10 v prilogi) je pokazala, da se najčistejši vir energije statistično značilno razlikuje ($Hi^2=48,092$, $p<0,05$) glede na razred anketirancev, kar kaže na povezanost med spremenljivkama.

Tabela 3.7: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kakšno je njihovo mnenje glede jedrskih elektrarn po naštetih prednostih in slabostih

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljavnost da, mislim, da so koristi večje kot tveganje	164	7,9	9,4	9,4
ne, tveganje je tako veliko, da jedrske elektrarne niso sprejemljive	1585	76,5	90,6	100,0
Skupaj	1749	84,4	100,0	
Manjkajoča vred.	323	15,6		
Skupaj	2072	100,0		

Anketiranci so se ob seznanjenosti s prednostmi in slabostmi delovanja nuklearne elektrarne v veliki večini, z 90,6 odstotki, odločili, da jedrske elektrarne niso sprejemljive zaradi prevelikega tveganja. Nekaj (9,4 %) je bilo takšnih, ki so trdili, da so koristi te elektrarne večje kot tveganje.

Velika večina anketirancev označuje jedrske elektrarne kot veliko tveganje, saj se zavedajo morebitnih katastrof in težav, ki bi lahko bile nepopravljive za okolje in ljudi.

Glede na našete prednosti in slabosti jedrske elektrarne anketirancem, je izmed vseh razrednih skupin nižji sloj tisti, ki se v največji meri strinja, da so koristi nuklearne elektrarne večje kot tveganje (30,2%). Tveganje je veliko in jedrske elektrarne zato niso sprejemljive, je prepričan srednji sloj (34,4%) (tabela A.11 v prilogi).

Odgovori anketirancev se po razredu ne razlikujejo preveč, na njihove odgovore pa je zagotovo vplivalo njihovo znanje o teh elektrarnah. Analiza hi-kvadrat (tabela A.12 v prilogi) je pokazala, da se mnenje o nuklearnih elektrarnah statistično značilno razlikuje ($H_i^2=2,178$, $p<0,05$) glede na izobrazbo anketirancev, kar kaže na manjšo povezanost med spremenljivkama.

Tabela 3.8: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kateri izmed spodaj naštetih razlogov najbolj govori proti uporabi jedrske energije

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativni odstotek
Veljaven	možnost nesreče v jedrskih elektrarnah	1032	49,8	55,1	55,1
	problem shranjevanja odpadkov	701	33,8	37,4	92,5
	višja cena proizvedene energije	12	,6	,6	93,2
	dovolj drugih vrst energije	91	4,4	4,9	98,0
	Slovenija bi postala energetska odvisna	37	1,8	2,0	100,0
	Skupaj	1873	90,4	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem, neodločen	199	9,6		
Skupaj		2072	100,0		

Nato se je anketirance spraševalo, kateri je tisti razlog, ki najbolj govori v škodo jedrske energije. Več kot polovica njih (55,1%) pravi, da je možnost nesreče v teh elektrarnah največja skrb. Dobra tretjina vprašanih (37,4%) pravi, da je shranjevanje odpadkov najbolj obremenilen razlog, drugi odgovori so prejeli minimalne odstotke.

Po izobrazbi so tisti z osnovno izobrazbo v največji meri označili možnost nesreč v elektrarnah kot največji razlog, ki govori proti uporabi jedrske energije (38%), a drugi izobrazbeni razredi ne zaostajajo veliko. Anketiranci z osnovnošolsko izobrazbo so v največji meri odgovorili, da je shranjevanje jedrskih odpadkov največji problem (33,8%), isti izobrazbeni razred označi probleme s ceno energije (višja cena proizvedene energije, energetska odvisnost Slovenije) kot razlog proti jedrski energiji (42,1%) (tabela A.13 v prilogi). Analiza (tabela A.14 v prilogi) kaže, da se razlogi proti uporabi jedrske energije statistično značilno razlikujejo ($H_i^2=80,238$, $p<0,005$) glede na izobrazbo anketirancev, kar kaže na močno povezanost med spremenljivkama.

3.2 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1993 – SJM 93/2

3.2.1 Opis raziskave

Raziskava Slovensko javno mnenje 1993/2 je mednarodna raziskava o okolju in družini. Raziskava je iz serije ISSP - Mednarodnega projekta sodelovanja splošnih družboslovnih anket, katerega namen je pridobivanje podatkov primernih za primerjalno analizo. V anketi je obdelana tema naravnega okolja, družbene slojevitosti, sociologije, družine, ekologije in aktualnega bloka. Za raziskovanje bom uporabila področje onesnaževanja okolja, varstva okolja ter ekologije.

- Avtorja raziskave: Niko Toš
- Izdelava raziskave: CJMMK: Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij (Ljubljana, 1993).

3.2.2 Opis vzorca

Raziskava se je opravila oktobra in novembra 1993 na ozemlju republike Slovenije med posamezniki, starejšimi od 18 let s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Anketiranih je bilo vse skupaj 1032 oseb. Izbor enot v vzorec je bil izveden iz poimenskega vzorčnega okvira posameznikov. Vzorec oseb vključenih v raziskavo je dobljen po postopku sistematičnega izbora s slučajnim izhodiščem. Raziskava je opravljena po Blejčevem sistemu vzorčenja.

3.2.3 Značilnosti populacije

Anketirana je bila dobra polovica žensk (53,8%) in malo manjši odstotek moških (46,2%) (slika A.5 v prilogi).

Največ odgovorov na anketna vprašanja je podala dobra tretjina anketirancev s končano osnovnošolsko izobrazbo (38,1%), sledijo tisti s srednješolsko izobrazbo (26,4%), poklicno izobrazbo (24,7%) in najmanj je visoko izobraženih (10%) (slika A.6 v prilogi).

Največ je bilo anketiranih 44-letnikov in sicer njih 3,6 %, medtem ko opazimo da je bilo v povprečju anketirano več mladih ljudi, z leti pa se število anketirancev zmanjšuje (slika A.7 v prilogi).

Glede poklica prevladujejo anketiranci s tehničnim strokovnim znanjem (20,2%), kot so elektrotehniki, stojni tehniki ipd., sledijo nižje izobraženi ljudje – ljudje z enostavnimi poklici (15,2%), obrtniki (13,7%), industrijski delavci (13,5%). Manj je takšnih, ki imajo poklice, pridobljene z več izobrazbe (slika A.8 v prilogi).

Največ anketirancev je iz delavskega razreda (42,8%), sledijo tisti s srednjega razreda (42%), višji srednji sloj (4,3%) in čisto spodnji (3,9%). Slabih 5 odstotkov se glede razreda ni znalo opredeliti (slika A.9 v prilogi).

3.2.4 Anketna vprašanja

Tabela 3.9: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev o vprašanju, kako zelo bi bili pripravljeni na to, da bi plačevali dosti višje cene z namenom, da bi se varovalo okolje

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	zelo pripravljen	75	7,3	8,1	8,1
	kar precej pripravljen	337	32,7	36,4	44,5
	ni pripravljen, ni nepripravljen	329	31,9	35,6	80,1
	kar precej nepripravljen	89	8,6	9,6	89,7
	zelo nepripravljen	95	9,2	10,3	100,0
	Skupaj	925	89,6	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	107	10,4		
Skupaj		1032	100,0		

Pri vprašanju pripravljenosti na plačevanje višjih cen za varovanje okolja jih je dobra tretjina (36,4%) kar precej pripravljen sodelovati. Skoraj enak odstotek (35,6%) jih je neodločenih, 10,3 odstotka jih sploh ni pripravljenih na sodelovanje, 9,6 odstotka je kar precej nepripravljen in 8,1 odstotka jih je zelo pripravljen sodelovati. Kar se tiče tovrstnega načina varovanja okolja, lahko rečemo, da jih je dosti takšnih, ki so pripravljeni za plačevanje višjih cen, a je tudi dosti ljudi, ki v to niso prepričani.

Nižji razred je v največji meri zelo pripravljen na plačevanje dosti višje cene z namenom varovanja okolja (50,7%). Višji razred je med najbolj prepričljivimi, ki so kar precej pripravljen na plačevanje višjih cen (56%). Najbolj neodločen je nižji razred (50,2%), kar precej nepripravljen je v največji meri srednji razred (10,5%). Najmanj pripravljen glede plačevanja višjih cen je višji razred s 50,6 odstotki (tabela A.15 v prilogi).

Če pogledamo podatke iz tabele opazimo, da se ti razlikujejo po razredu. Nižji razred je najbolj neodločen glede plačevanja višjih cen. Pripravljenost plačevanja višjih cen se viša z

razredom anketirancev, torej višji je razred anketiranca, bolj so pripravljene na tovrstno plačevanje. Povezanost med spremenljivkama potrjuje tudi analiza (tabela A.16 v prilogi), ki pokaže, da se pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja statistično značilno razlikuje ($H_i^2=18,935$, $p<0,005$) glede na družbeni razred anketirancev.

Tabela 3.10: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev o vprašanju, kako bi bili pripravljene plačevati dosti višje davke za to, da bi se varovalo okolje

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	zelo pripravljen	50	4,8	5,4	5,4
	kar precej pripravljen	257	24,9	27,9	33,4
	niti pripravljen, niti nepripravljen	339	32,8	36,8	70,2
	kar precej nepripravljen	115	11,1	12,5	82,7
	zelo nepripravljen	159	15,4	17,3	100,0
	Skupaj	920	89,1	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	112	10,9		
Skupaj		1032	100,0		

Pri plačevanju dosti višjih davkov za varovanje okolja je največ takšnih, ki so neodločni (36,8%), sledijo tisti, ki so precej pripravljeni na to (27,9%), zelo pripravljeni (17,3%), kar precej pripravljeni (12,5%) in najmanj je takšnih, ki so zelo pripravljeni na plačevanje višjega davka (5,4%). Glede plačevanje višjega davka so ljudje še bolj ne sigurni kot pa za plačevanje višjih cen za varovanje okolja.

Anketiranci z višjo izobrazbo so najbolj pripravljeni na to, da bi plačevali višje davke za varovanje okolja (59,2%), isti izobrazbeni razred je v največji meri kar precej pripravljen na plačevanje višjih davkov (78,4%), so tudi najbolj neodločni (63,7%), so kar precej nepripravljeni na morebitno plačevanje višjih davkov (58,3%). Tisti z nižjo izobrazbo pa so v največji meri mnenja, da na to sploh niso pripravljene (53,2%) (tabela A.17 v prilogi).

Podatki jasno kažejo na to, da se z višanjem izobrazbe povečuje tudi pripravljenost na plačevanje višjega davka v korist okolja. To potrdi tudi analiza (tabela A.18 v prilogi), ki kaže na povezanost med spremenljivkama ($H_i^2=45,386$, $p<0,005$).

Tabela 3.11: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev o vprašanju, kako bi se bili pripravljenei odpovedati njihovem življenjskemu standardu za to, da bi se varovalo okolje

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven zelo pripravljen	42	4,1	4,7	4,7
kar precej pripravljen	239	23,2	26,9	31,6
niti pripravljen, niti nepripravljen	346	33,5	38,9	70,5
kar precej nepripravljen	126	12,2	14,2	84,7
zelo nepripravljen	136	13,2	15,3	100,0
Skupaj	889	86,1	100,0	
Manjkajoča vred.	143	13,9		
Skupaj	1032	100,0		

Kar 38,9 odstotka je vprašanih, ki ne vedo, ali bi se bili pripravljenei odpovedati življenjskemu standardu za to, da bi se varovalo okolje. Dobra četrtina (26,9 %) je takšnih, ki bi jih bilo na to kar precej pripravljeno, 15,3 odstotka zelo nepripravljenih, 14,2 % kar precej nepripravljenih. Najmanj je tistih, ki bi bili na to zelo pripravljenei (4,7%).

Tisti z nižjim poklicem so v največji meri zelo pripravljenei na to, da bi se odpovedali svojemu življenjskemu standardu za namen varovanja okolja (45,2%), največ anketirancev z višjim poklicem bi bilo na to kar precej pripravljeno (41,8%), tisti z nižjim poklicem so najbolj neodločni (42,9%), isti poklicni razred je tisti, ki je na to kar precej nepripravljen (49,2%). Anketiranci z nižjim poklicem so v največji meri zelo nepripravljen na odrekanje življenjskemu standardu v korist okolja (52,9%). Odrekanje svojemu življenjskemu standardu so najbolj pripravljenei tisti vprašani s poklici, ki so pridobljeni z več izobrazbe, obratno velja za tiste, ki imajo poklice pridobljene z manj izobrazbe. Na splošno je pri tem vprašanju veliko neodločenih anketirancev različnih poklicev (tabela A.19 v prilogi). Hi-kvadrat test

povezanosti kaže na statistično značilno razliko ($H_i^2=33,841$, $p=0,005$) med spremenljivkama odpoved življenjskemu standardu za varovanje okolja in poklic (tabela A.20 v prilogi).

Tabela 3.12: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na trditve, za nekoga kot sem jaz, je pretežno, da bi kaj dosti naredili za okolje

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	močno soglašam	88	8,5	8,8	8,8
	soglašam	353	34,2	35,4	44,2
	ni soglašam niti ne soglašam	136	13,2	13,6	57,9
	ne soglašam	376	36,4	37,7	95,6
	močno ne soglašam	44	4,3	4,4	100,0
	Skupaj	997	96,6	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	35	3,4		
Skupaj		1032	100,0		

Dobra tretjina vprašanih (37,7%) ne soglašajo s tem, da je zanje pretežno, da bi naredili veliko za okolje, tretjina (35,4%) jih soglašajo s to trditvijo, 13,6 odstotka je neodločeno, močno jih soglašajo 8,8 odstotka, 4,4 odstotke jih močno ne soglašajo.

Podatka, ki izstopata, predstavljata soglašanje in ne soglašanje glede trditve. Približno enako število se jih strinja in ne strinja z navedenim. Zaskrbljujoč je prvi odgovor, kateri je prejel dobro tretjino glasov in označuje to, da se posamezniki ne počutijo dovolj koristni pri varovanju okolja.

Izmed vseh starostnih skupin s trditvijo v največji meri močno soglašajo starostna skupina od 61 let naprej (18,1%), ista starostna skupina glede tega soglašajo v največji meri (54,2%), največ neodločenih je v starostni skupini od 26-30 let (22,5%), za nesoglasje je največ tistih od 41-50 let (46,5%). Najmlajši anketiranci, tisti do 25 let, pa se najbolj ne strinjajo glede trditve (7,7%) (tabela A.21 v prilogi).

Razliko v odgovorih je najbolj opaziti pri starejših anketirancih od 61 let naprej, saj so največjega mnenja, da ne morejo veliko storiti za okolje. Anketiranci srednjih let se v največji meri ne strinjajo s trditvijo, mladi so se skoraj v enaki meri strinjali in ne strinjali za trditev. Varianca znaša 1,258 in njen standardni odklon 1,122 (tabela A.22 v prilogi), kar kaže na povezanost med spremenljivkama.

Tabela 3.13: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev o trditvi, ki se veže na to, da anketiranec naredi, kar je dobro za okolje, četudi za to porabi več denarja ali časa

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	močno soglašam	99	9,6	10,4	10,4
	soglašam	533	51,6	55,9	66,3
	niti soglašam niti ne soglašam	199	19,3	20,9	87,2
	ne soglašam	113	10,9	11,9	99,1
	močno ne soglašam	9	,9	,9	100,0
	Skupaj	953	92,3	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	79	7,7		
Skupaj		1032	100,0		

Več kot polovica anketirancev (55,9%) soglaša s trditvijo, da naredijo, kar je dobro za okolje, četudi za to porabijo več denarja in časa, sledijo tisti, ki o trditvi niso prepričani (20,9%), tisti, ki ne soglašajo (11,9%) in najmanj je teh, ki močno soglašajo s trditvijo (10,4%).

Višji razred v največji meri soglaša s trditvijo, da naredijo, kar je dobro za okolje, četudi za to porabijo več denarja in časa (46,1%), najbolj neodločen je višji razred (50,3%), nižji razred v največji meri ne soglaša (51,6%). Največ pa je anketirancev nižjega razreda, ki ne soglašajo s trditvijo (51,6%) (tabela A.23 v prilogi).

Iz tabele je razvidno, da se vsi anketiranci nekje strinjajo, da naredijo kar je dobro za okolje, kljub porabljenemu času in denarju, na splošno višji razred v malo večji meri soglaša s trditvijo. Analiza hi-kvadrat test povezanosti kaže na manjšo statistično značilno razliko

($H_i^2=4,667$, $p=0,005$) med spremenljivkama anketiranec naredi dobro za okolje, četudi za to porabi več časa in denarja in razred (tabela A.24 v prilogi).

Tabela 3.14: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kakšno splošno mnenje imajo glede jedrskih elektrarn

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	izjemno nevarne za okolje	425	41,2	42,8	42,8
	zelo nevarne	344	33,3	34,6	77,4
	srednje nevarne	171	16,6	17,2	94,6
	niso zelo nevarne	47	4,6	4,7	99,3
	sploh niso nevarne za okolje	7	,7	,7	100,0
	Skupaj	994	96,3	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	38	3,7		
Skupaj		1032	100,0		

Glede jedrskih elektrarn pravi slaba polovica anketiranih (42,8%), da so izjemno nevarne za okolje, tretjina (34,6%) jih je mnenja da so zelo nevarne, 17,2 odstotka jih pravi, da so jedrske elektrarne srednje nevarne, slabih 5 odstotkov je mnenja, da niso zelo nevarne, medtem ko 0,7 odstotka ljudi trdi, da sploh niso nevarne za okolje. Podatki kažejo na to, da ljudje na splošno vedo za negativne plati teh elektrarn.

Pri vprašanju glede jedrskih elektrarn je od vseh starostnih skupin največ anketirancev iz starostne skupine od 26-30 let, ki se v največji meri strinjajo, da so jedrske elektrarne izjemno nevarne za okolje (55,9%), najmlajša skupina tistih do 25 let pravijo največ, da so te elektrarne zelo nevarne (37,8%), ista skupina je najbolj prepričana, da so srednje nevarne (19,2%), starostna skupina od 41-50 let se v največji meri strinjajo, da te elektrarne niso zelo nevarne (6,1%). Najmlajša starostna skupina do 25 let in tisti od 51-60 let pa so najbolj prepričani, da jedrske elektrarne sploh niso nevarne za okolje (1,3%) (tabela A.25 v prilogi).

Večjih razlik v odgovorih po starosti anketirancev ni, mnenje o jedrskih elektrarnah je odvisno od znanja ter informacij iz okolja, preko katerih si anketiranci ustvarijo lastno mnenje o teh elektrarnah. Varianca (,833) in njen standardni odklon (,913) kažeta manjša odstopanja v odgovorih (tabela A.26 v prilogi).

Tabela 3.15: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na trditev, ki zadeva nalogo vlade pri varovanju okolja običajnih ljudi

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	Vlada bi morala prepustiti običajnim ljudem, da se sami odločijo, kako bodo varovali okolje	121	11,7	14,1	14,1
	Vlada bi morala sprejeti zakone, s katerimi bi običajnim ljudem predpisala varovanje okolja	735	71,2	85,9	100,0
	Skupaj	856	82,9	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	175	17,0		
	Sistemska napaka	1	,1		
	Skupaj	176	17,1		
Skupaj		1032	100,0		

Izmed dveh danih odgovorov se je velika večina anketirancev (85,9%) odločila, da bi vlada morala sprejeti zakone, ki bi običajnim ljudem predpisali varovanje okolja, kljub morebitnem nasprotju s pravico ljudi, da samo sprejemajo lastne odločitve. Slabih 15% pa je tistih, ki so mnenja, da bi morali običajnim ljudem prepustiti odločitev glede varovanja okolja, čeprav bi to pomenilo, da bi ti vselej ne ravnali prav.

Največ višje izobraženih anketirancev se izmed vseh izobrazbenih skupin strinja s tem, da bi vlada morala pustiti običajnim ljudem, da se sami odločijo, kako bodo varovali okolje (55,8ista izobrazbena skupina v največji meri meni, da bi vlada morala predpisati varovanje okolja običajnim ljudem (65,2%) (tabela A.27 v prilogi).

Izobrazba anketirancev vpliva na vprašanje, ki zadeva vlogo države pri varovanju okolja ljudi. Bolj so anketiranci izobraženi, bolj se strinjajo, da mora država z zakoni urejati varovanje okolja ljudi. Analiza (tabela A.28 v prilogi) kaže na statistično značilno razliko ($H_i^2=3,923$, $p=0,005$) odgovorov glede vprašanja varovanja okolja običajnih ljudi in izobrazbe anketirancev.

Tabela 3.16: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev o trditvi, ki zadeva nalogo vlade pri varovanju okolja podjetij

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	Vlada bi morala prepustiti podjetjem, da se sama odločijo, kako bodo varovala okolje, pa čeprav bi to pomenilo, da podjetja vselej ne bi ravnala prav	58	5,6	6,4	6,4
	Vlada bi morala sprejeti zakone, s katerimi bi podjetjem predpisali varovanje okolja, pa čeprav bi bilo to v nasprotju s pravico podjetij, da sama sprejemajo lastne odločitve	845	81,9	93,6	100,0
	Skupaj	903	87,5	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	128	12,4		
	Sistemska napaka	1	,1		
	Skupaj	129	12,5		
	Skupaj	1032	100,0		

Zelo velik odstotek ljudi (93,6 %) se strinja s trditvijo, da bi vlada morala sprejeti zakone, s katerimi bi podjetjem predpisali varovanje okolja, kljub nasprotju s pravico podjetij, da sama sprejemajo lastne odločitve. Ostalih 6,4 odstotka pa je mnenja, da bi vlada le morala prepustiti podjetjem, da se sama odločijo, kako bodo varovala okolje, pa čeprav bi to pomenilo, da podjetja vselej ne bi ravnala prav.

Anketiranci z nižjimi poklici se v največji meri strinjajo, da bi morala vlada pustiti podjetjem, da se sama odločijo, kako bodo varovala okolje (53,4%), ista poklicna skupina se najbolj strinja, da bi vlada morala predpisati varovanje okolja podjetjem (42,7%) (tabela A.29 v prilogi).

Opazi se, da tisti anketiranci, ki imajo poklice pridobljene z nižjo izobrazbo, puščajo več svobode podjetjem pri varovanju okolja, kot tisti s poklici višje izobrazbe. Na to kaže tudi analiza hi-kvadrat testa povezanosti (tabela A.30 v prilogi), ki kaže na manjšo statistično značilno razliko ($H_i^2=6,260$, $p=0,005$) med spremenljivkama.

3.3 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1997 – SJM 97/3

3.3.1 Opis raziskave

Raziskava Slovensko javno mnenje 1997/3 je mednarodna raziskava Stališča o delu in ekološka sondaža. Raziskava je namenjena izvedbi mednarodne ankete, delu splošnih javnomnenjskih vprašanj in aktualnim problemom ekologije. V anketi je obdelana tema delo in zaposlovanje, naravno okolje, sociologija dela, ogledalo javnega mnenja, stališča o delu, ekološka vprašanja, odpadki in odlagališče in športnih in rekreacijskih aktivnosti. Za raziskovanje bom uporabila področje onesnaževanja ter varstva okolja ter ekološka vprašanja.

- Avtor raziskave: Niko Toš
- Izdelava raziskave: CJMMK: Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij (Ljubljana, 1997).

3.3.2 Opis vzorca

Raziskava se je opravila novembra in decembra 1997 na ozemlju republike Slovenije med posamezniki, starejšimi od 18 let s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Anketiranih je bilo vse skupaj 1005 oseb. Izbor enot v vzorec je bil izveden iz poimenskega vzorčnega okvira

posameznikov. Vzorec oseb vključenih v raziskavo je dobljen po postopku sistematičnega izbora s slučajnim izhodiščem. Raziskava je opravljena po Blejčevem sistemu vzorčenja.

3.3.3 Značilnosti populacije

Med anketiranci je malo več kot polovica žensk (51,6%) in 48,4 odstotkov moških anketirancev (slika A.10 v prilogi).

Med anketiranci prevladujejo tisti z osnovnošolsko izobrazbo (33,1%), sledijo s srednjo izobrazbo (29,6%), s poklicno izobrazbo (24%) in najmanj je anketirancev z visoko izobrazbo (13,3%) (slika A.11 v prilogi).

Pri starosti prevladuje starostna skupina od 30-45 let (30,8%), sledijo mladi do 30 let (28,1%), starostna skupina od 46-60 let (21,1%) in najmanj je starejših od 61 let naprej (20%) (slika A.12 v prilogi).

Med anketiranci prevladujejo uslužbenci s srednjo izobrazbo (24,7%), sledijo KV delavci (21,8%), uslužbenci z visoko izobrazbo (16,3%), PK, priučeni delavci (10,6%) ter NK delavci z 8,2 odstotka. Ostali poklici so v manjšini (slika A.13 v prilogi).

Prepričljivo največ je anketirancev srednjega razreda (50,6%), sledijo anketiranci delavskega razreda (31,4%), čisto spodnjega razreda (6,9%), višjega srednjega razreda (5,4%). V najmanjšem številu so odgovarjali anketiranci zgornjega razreda (0,5%) (slika A.14 v prilogi).

3.3.4 Anketna vprašanja

Tabela 3.17: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po vprašanju, kakšno stališče imajo glede obratovanja oziroma zaprtja jedrske elektrarne v Krškem

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	nemudoma zapreti	78	7,8	8,7	8,7
	v naslednjih letih zapreti	189	18,8	21,0	29,6
	bi bilo treba zapreti, a to ni smiselno zaradi stanja v oskrbi z energijo	259	25,8	28,7	58,4
	naj bo v celoti izkoriščena	375	37,3	41,6	100,0
	Skupaj	901	89,7	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	104	10,3		
Skupaj		1005	100,0		

Največ anketirancev (41,6%) je mnenja, da naj jedrska elektrarna v Krškem obratuje do konca, dokler ne bo v celoti izkoriščena, slaba tretjina (28,7%) jih pravi, da bi jo bilo treba zapreti, a to ni smiselno zaradi stanja v oskrbi z energijo, 21 odstotkov se strinja, da jo treba v naslednjih letih zapreti. Najmanjši odstotek predstavljajo anketiranci, ki pravijo, da jo treba nemudoma zapreti (8,7%).

V letu 1997 je veliko ljudi, kar 41,6 odstotkov mnenja, da naj nuklearka v Krškem obratuje tako dolgo, dokler ne bo v celoti izkoriščena. Seveda je dosti tudi takih, ki se zavedajo, da bi se elektrarna morala zapreti in tudi to, da to ne bi bilo smiselno, kajti ob zaprtju elektrarne bi zgubili dobršen del celotno proizvedene slovenske električne energije.

Izmed vseh starostnih skupin so tisti od 61 let naprej najbolj prepričani, da je potrebno nuklearno elektrarno v Krškem nemudoma zapreti (11,4%). Mladi od 26-30 let so v največji meri mnenja, da jo je potrebno v naslednjih letih zapreti (29%), anketiranci do 25 let so s 37,5 odstotki med vsemi starostnimi skupinami mnenja, da jo treba zapreti, a to ni smiselno.

Najstarejša skupina, od 61 let naprej pa so najbolj prepričani v to, da mora biti nuklearna elektrarna v celoti izkoriščena (52,8%) (tabela A.31 v prilogi).

Mladi se v največji meri strinjajo, da bi nuklearno bilo treba zapreti in se tudi zavedajo, da to ne bi bilo smiselno zaradi izgube električne energije. Bolj so anketiranci starejši, bolj se strinjajo, da naj bi ta elektrarna obratovala vse do konca. Analiza variance znaša ,972 in standardni odklon ,986, kar kaže na manjšo povezanost med spremenljivkama (tabela A.32 v prilogi).

Tabela 3.18: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev glede trditve, da so pripravljeni na plačevanje davkov, če bi tako zbrani denar uporabili za zavarovanje okolja

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	v celoti soglašam	111	11,0	11,9	11,9
	soglašam	437	43,5	47,0	59,0
	ne soglašam	249	24,8	26,8	85,8
	sploh ne soglašam	132	13,1	14,2	100,0
	Skupaj	929	92,4	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	75	7,5		
	Sistemska napaka	1	,1		
	Skupaj	76	7,6		
Skupaj		1005	100,0		

Skoraj polovica (47%) anketirancev soglaša s tem, da bi plačevali davki za zavarovanje okolja, slaba tretjina (26,8%) jih ne soglaša s trditvijo, slabih 15 % s trditvijo sploh ne soglaša. Najmanj je tistih, ki v celoti soglašajo s plačevanjem davkov za zavarovanjem okolja (11,9%).

Gledano po izobrazbi v celoti soglašajo s trditvijo plačevanja davkov za zavarovanje okolja najbolj anketiranci z visoko izobrazbo (14,5%), isti izobrazbeni razred v največji meri soglaša s trditvijo (56,5%), vprašani s poklicno izobrazbo s tem v največji meri ne soglašajo (31,7%). Za popolno ne soglašanje so v največji meri glasovali anketiranci s končano osnovno izobrazbo (21,5%) (tabela A.33 v prilogi).

Izobrazba pomembno vpliva na pripravljenost plačevanja posebnega davka za varovanje okolja. Manj so anketiranci izobraženi, manj se s tem strinjajo in obratno. Analiza hi-kvadrat testa povezanosti (tabela A.34 v prilogi) kaže na statistično značilno razliko ($H_i^2=34,761$ $p=0,005$) med spremenljivkama o pripravljenosti plačevanja davkov za čistejšo okolje in izobrazbo anketirancev.

Tabela 3.19: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev glede trditve, da bi bili za blago pripravljeni plačati 20 % več, če bi to prispevalo k varovanju okolja

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	v celoti soglašam	92	9,2	10,0	10,0
	soglašam	440	43,8	47,6	57,6
	ne soglašam	257	25,6	27,8	85,4
	sploh ne soglašam	135	13,4	14,6	100,0
	Skupaj	924	91,9	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	80	8,0		
	Sistemska napaka	1	,1		
	Skupaj	81	8,1		
Skupaj		1005	100,0		

Skoraj polovica vprašanih (47,6%) soglašajo s tem, da bi bili pripravljeni za blago plačati 20 % več, če bi se s tem varovalo okolje, slaba tretjina (27,8%) jih s trditvijo ne soglašajo, 14,6 odstotkov jih s trditvijo sploh ne soglašajo in najmanj je tistih, ki v celoti soglašajo (10%).

S trditvijo, da bi bili za blago pripravljeni plačati tudi 20 % več za namen varovanja okolja, se najbolj strinjajo anketiranci višjega razreda (56%), anketiranci istega razreda glede trditve soglašajo v največji meri (64,6%), v večini ne soglašajo (58,9%). S trditvijo najmanj soglašajo nižji razred, oziroma sploh ne soglašajo (51,2%) (tabela A.35 v prilogi).

Za plačevanje morebitnih višjih cen v namen varovanja okolja se najbolj strinja višji razred. Analiza hi-kvadrat testa povezanosti (tabela A.36 v prilogi) kaže na statistično značilno razliko ($H_i^2=11,190$, $p=0,005$) med spremenljivkama.

Tabela 3.20: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po vprašanju, kaj menijo o jedrskih elektrarnah

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven				
izjemno nevarne	237	23,6	24,5	24,5
zelo nevarne	351	34,9	36,3	60,7
srednje nevarne	264	26,3	27,3	88,0
niso zelo nevarne	98	9,8	10,1	98,1
sploh niso nevarne	18	1,8	1,9	100,0
Skupaj	968	96,3	100,0	
Manjkajoča vred.				
neodločen	37	3,7		
Skupaj	1005	100,0		

Jedrskie elektrarne so zelo nevarne pravi največ anketirancev (36,3%), sledijo tisti, ki so mnenja, da so te elektrarne srednje nevarne (27,3%), 24,5 odstotka jih pravi, da so izjemno nevarne, desetina jih pravi da te elektrarne niso zelo nevarne in najmanj je takšnih, ki se strinjajo s tem, da jedrske elektrarne sploh niso nevarne (1,9%).

Za starostno skupino do 25 let so jedrske elektrarne izjemno nevarne v največji meri (29,8%), starostna skupina od 26-30let pravi, da so te elektrarne zelo nevarne (43%), tisti anketiranci stari 61 let in več se najbolj strinjajo, da so te elektrarne srednje nevarne (31,4%), največ anketirancev od 26-30 let je mnenja, da jedrske elektrarne niso zelo nevarne (16,1%). Največ mladih anketirancev do 25 let se strinja, da te elektrarne sploh niso nevarne (2,8%) (tabela A.37 v prilogi).

Ni bistvenih razlik v odgovorih po starosti na vprašanje o jedrskih elektrarnah. Vsi se strinjajo, da so te nevarne tako za okolje kot za ljudi. Varianca znaša 1,009 in njen standardni odklon 1,005 kažeta na manjšo povezavo med spremenljivkama (tabela A.38 v prilogi).

Tabela 3.21: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev o vprašanju glede naloge vlade pri varovanju okolja običajnih ljudi

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	ljudje sami odločijo, kako bodo varovali okolje	135	13,4	15,9	15,9
	predpisati varovanje okolja ljudem	714	71,0	84,1	100,0
	Skupaj	849	84,5	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	155	15,4		
	Sistemska napaka	1	,1		
	Skupaj	156	15,5		
Skupaj		1005	100,0		

Velika večina (84,1%) je mnenja, da mora vlada predpisati zakone, s katerimi bi se varovalo okolje, medtem ko slabih 16 odstotkov ljudi misli, da to ni potrebno in da se lahko ljudje sami odločajo, kako bodo varovali okolje.

Pri vprašanju varovanja okolja se 18,3 odstotka anketirancev z osnovno izobrazbo strinja, da naj se ljudje sami odločijo, kako bodo varovali okolje. Anketiranci z visoko izobrazbo pa se v največji meri strinjajo, da bi morala vlada predpisati varovanje okolja običajnim ljudem (89,2%) (tabela A.39 v prilogi).

Z večjo izobrazbo se povečuje tudi strinjanje s tem, da mora država poskrbeti za to, kako bodo ljudje varovali okolje. Analiza hi-kvadrat testa povezanosti (tabela A.40 v prilogi) kaže na statistično značilno razliko ($H_i^2=4,665$, $p=0,005$) med spremenljivkama.

Tabela 3.22: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev o vprašanju glede naloge vlade pri varovanju okolja podjetij

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven podjetja se sama odločijo, kako bodo varovala okolje	85	8,5	9,3	9,3
predpisati varovanje okolja podjetjem	828	82,4	90,7	100,0
Skupaj	913	90,8	100,0	
Manjkajoča vred.	92	9,2		
Skupaj	1005	100,0		

Kar 90,7% ljudi je prepričanih, da bi morala vlada predpisati varovanje okolja podjetjem, medtem ko je 9,3 % za to, da se podjetja sama odločijo, kako bodo varovala okolje.

Anketiranci z nižjim poklicem se v največji meri strinjajo, da se lahko podjetja sama odločijo, kako bodo varovala okolje (62,2%), medtem ko se tisti z višjim poklicem v največji meri strinjajo s tem, da bi morala vlada predpisati varovanje okolja podjetjem (46,2%) (tabela A.41 v prilogi).

Pri vprašanju varovanja okolja podjetij se odgovori po poklicu anketirancev ne razlikujejo veliko, to potrjuje tudi analiza (tabela A.42 v prilogi) hi-kvadrat testa povezanosti ($H_i^2=12,578$, $p=0,005$), ki kaže na manjšo povezanost med spremenljivkama.

3.4 SLOVENSKO JAVNO MNENJE 2000 – SJM 002

3.4.1 Opis raziskave

Raziskava Slovensko javno mnenje 2000/2 je raziskava o okolju in raziskava o medčloveških stikih. Raziskava je sestavljena iz slovenskega prevoda mednarodnega vprašalnika stališč, zaznav in ravnanj na temo ekologije in mednarodne raziskave medsebojnih prijateljskih stikov. V anketi je obdelana tema naravnega okolja, družbene slojevitosti, sociologije, ekologije, prijateljskih povezav ter kulturne aktivnosti. Za raziskovanje bom uporabila področje onesnaževanje in varstvo okolja ter ekologijo.

- Avtorja raziskave: Niko Toš
- Izdelava raziskave: CJMMK: Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij (Ljubljana, 2000).

3.4.2 Opis vzorca

Raziskava se je opravila novembra in decembra 2000 na ozemlju republike Slovenije med posamezniki, starejšimi od 18 let s stalnim prebivališčem v Sloveniji. Anketiranih je bilo vse skupaj 1077 oseb. Izbor enot v vzorec je bil izveden iz poimenskega vzorčnega okvira posameznikov. Izbor je bil slučajni, kar pomeni, da je imela vsaka oseba iz populacije enako verjetnost vključitve v vzorec.

3.4.3 Značilnosti populacije

Na raziskavo je odgovarjalo 55,7 odstotkov žensk in 44,3 odstotka moških anketirancev (slika A.15 v prilogi).

Največ anketirancev ima dokončano srednjo izobrazbo (29,1%), dokončano poklicno izobrazbo (23,3%) ter osnovno izobrazbo (22,3%). Odgovori anketirancev z ostalimi poklici so v manjšini (slika A.16 v prilogi).

Po letu rojstva opazimo, da je največ anketirancev, ki so rojeni od leta 1951 naprej, torej so to mlajši anketiranci od 49 let. Starejših anketirancev je v povprečju manj kot mlajših (slika A.17 v prilogi).

Skoraj polovica anketirancev je srednjega razreda (48,5%), sledijo anketiranci delavskega razreda (35%) ter ostali anketiranci razredov, ki so v manjšini (slika A.18 v prilogi).

3.4.4 Anketna vprašanja

Tabela 3.23: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kako so pripravljene na to, da bi plačevali višje cene za namen varovanja okolja

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	zelo pripravljen	73	6,8	7,3	7,3
	kar precej pripravljen	376	34,9	37,8	45,1
	ni-ti-niti	314	29,2	31,5	76,6
	precej nepripravljen	136	12,6	13,7	90,3
	zelo nepripravljen	97	9,0	9,7	100,0
Skupaj		996	92,5	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	80	7,4		
	Sistemska napaka	1	,1		
	Skupaj	81	7,5		
Skupaj		1077	100,0		

Dobra tretjina je anketirancev, ki so kar precej pripravljeni na morebitno plačevanje višjih cen za varovanje okolja (37,8%), sledi slaba tretjina tistih, ki niso prepričani glede vprašanja (31,5%). Najmanj je takšnih, ki so precej nepripravljeni (13,7%), zelo nepripravljeni (9,7%) in takšni, ki so zelo pripravljeni na plačevanja morebitnih višjih cen (7,3%).

Na plačevanje morebitnih višjih cen za varovanje okolja je v največji meri pripravljen višji razred s 66,7 odstotka, v največji meri kar precej pripravljen (66,4%), v največji meri neodločen (57,9%), precej nepripravljen (51,2%), medtem ko je nižji razred z 58,8 odstotki najbolj prepričan v to, da je zelo nepripravljen na morebitno plačevanje višjih cen za namen varovanja okolja (tabela A.43 v prilogi).

Glede pripravljenosti plačevanja višjih cen za varovanje okolja je opaziti razliko v odgovorih po razredu in sicer je višji srednji razred bolj pripravljen na plačevanje višjih cen kot nižji razred. Kljub vsemu sta oba razreda dokaj neodločna in nepripravljena glede plačevanja višjih

cen. Analiza (tabela A.44 v prilogi) hi-kvadrat testa povezanosti ($H_i^2=23,982$, $p=0,005$) kaže na statistično značilno razliko med spremenljivkama.

Tabela 3.24: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, kako bi bili pripravljene na to, da bi se plačevali višji davki za namen varovanja okolja

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	zelo pripravljen	48	4,5	4,8	4,8
	pripravljen	277	25,7	27,5	32,3
	ni-ti	314	29,2	31,2	63,5
	precej nepripravljen	195	18,1	19,4	82,9
	zelo nepripravljen	172	16,0	17,1	100,0
Skupaj		1006	93,4	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	71	6,6		
Skupaj		1077	100,0		

Glede plačevanja višjih davkov za varovanje okolja je največ anketirancev neodločenih (31,2%), dobrih 27 odstotkov jih je na to pripravljen, precej nepripravljen je 19,4 odstotka, zelo nepripravljenih je 17,1 odstotka. Najmanj je tistih, ki so zelo pripravljeni na plačevanja višjega davka za namen varovanja okolja (4,8%).

Na plačevanje višjih davkov za varovanje okolja so v največji meri zelo pripravljeni anketiranci z višjo/visoko izobrazbo (8,6%), isti izobrazbeni razred je na plačevanje najbolj pripravljen (35%), največ neodločenih je v višjem/visokem izobrazbenem razredu (33,1%), v največji meri so precej nepripravljeni tisti z osnovno izobrazbo (24,1%). Na plačevanje višjih davkov za namen varovanja okolja so najmanj pripravljeni anketiranci z osnovnošolsko izobrazbo (26,7%) (tabela A.45 v prilogi).

Višja kot je izobrazba anketirancev, bolj so vprašani pripravljeni na plačevanje višjega davka. Analiza (tabela A.46 v prilogi) hi-kvadrat testa povezanosti kaže na statistično značilno povezanost ($H_i^2=59,796$, $p=0,005$) med spremenljivkama pripravljenost na plačevanje višjih davkov in izobrazba anketirancev.

Tabela 3.25: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ali so se pripravljene odpovedati svojemu življenjskemu standardu za to, da bi se varovalo okolje

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven zelo pripravljen	53	4,9	5,4	5,4
kar precej pripravljen	280	26,0	28,5	33,8
ni-iti	353	32,8	35,9	69,7
precej nepripravljen	165	15,3	16,8	86,5
zelo nepripravljen	133	12,3	13,5	100,0
Skupaj	984	91,4	100,0	
Manjkajoča vred.	93	8,6		
Skupaj	1077	100,0		

Največ ljudi (35,9%) je neodločeno glede odrekanja življenjskemu standardu za namen varovanja okolja, sledijo tisti, ki so na to kar precej pripravljeni (28,5%), precej nepripravljenih je 16,8 odstotka, tistih, ki so zelo nepripravljeni je 13,5%. Najmanj je anketirancev, ki so na odrekanje življenjskega standarda za korist okolja zelo pripravljeni (5,4%).

Tabela 3.26: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na trditev, ki pravi, da je za anketiranca pretežno, da bi dosti naredil za okolje

	Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven močno soglašam	101	9,4	9,5	9,5
soglašam	328	30,5	30,9	40,4
ni-iti	144	13,4	13,6	54,0
ne soglašam	388	36,0	36,6	90,6
sploh ne soglašam	100	9,3	9,4	100,0
Skupaj	1061	98,5	100,0	
Manjkajoča vred.	16	1,5		
Skupaj	1077	100,0		

Dobrih 36 % anketirancev pravi, da s trditvijo ne soglašajo, torej so mnenja, da lahko nekaj naredijo za okolje tudi sami. Na drugi strani je 30,9 % takšnih, ki s trditvijo soglašajo, neodločenih je 13,6 %, močno jih soglašajo 9,5% anketirancev. Najmanj je tistih, ki s trditvijo sploh ne soglašajo (9,4%).

Anketiranci od 61 let naprej so močno prepričani, da ne sami ne morejo veliko narediti za okolje (17,6%), ista starostna skupina se s trditvijo strinja (44,1%), največ neodločenih je med 41-50 let (17,7%). Tisti, ki so v nasprotju s trditvijo in so mnenja, da sami lahko nekaj naredijo za okolje, so v največji meri mladi do 25 let (41%), anketiranci od 31-40 let (41,4%) in tisti od 41-50 let (41,8%). S trditvijo pa se sploh ne strinjajo mladi od 26-30 let (15%) (tabela A.47 v prilogi).

Starost anketirancev vpliva na njihove odgovore pri strinjanju/nestrinjanju s trditvijo, da je zanje pretežno, da bi naredili dobro okolju. Opaziti je, da mlajši anketiranci ne soglašajo toliko s to trditvijo, torej so bolj prepričani, da lahko pripomorejo k varovanju okolja kot starejši anketiranci. Varianca (2,939) in njen standardni odklon (1,714) kažeta na povezanost med spremenljivkama (tabela A.48 v prilogi).

Tabela 3.27: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na trditev, ki pravi, da anketiranec naredi kar je dobro za okolje, četudi za to porabi več denarja ali mu vzame več njegovega časa

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	močno soglašam	126	11,7	12,1	12,1
	soglašam	563	52,3	54,2	66,3
	ni-iti	217	20,1	20,9	87,2
	ne soglašam	108	10,0	10,4	97,6
	sploh ne soglašam	25	2,3	2,4	100,0
	Skupaj	1039	96,5	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	38	3,5		
Skupaj		1077	100,0		

Več kot polovica anketirancev (54,2%) se strinja s tem, da naredijo dobro okolju, kljub večji porabi denarja in časa, dobrih 20 % ljudi je neodločenih, močno jih soglaša 12,1 odstotka, ne soglaša 10,4 odstotka. Najmanj je tistih, ki s trditvijo sploh ne soglašajo (2,4%).

Višji razred se močno strinja, da naredi, kar je dobro za okolje, čeprav da za to porabi več denarja in časa (56,9%). Isti razred s trditvijo v največji meri soglaša (63,5%), je najbolj neodločen glede trditve (57,6%) in v največji meri ne soglaša (52,1%). Nižji razred pa s trditvijo najbolj ne soglaša (69,6%) (tabela A.49 v prilogi).

Višji je razred anketiranca, bolj se strinja, da naredi dobro okolju, četudi zato porabi več svojega časa in denarja. Pri obeh razredih obstaja velika neodločnost in ne soglašanje. Analiza (tabela A.50 v prilogi) hi-kvadrat testa povezanosti kaže na statistično značilno razliko ($H_i^2=14,392$, $p=0,005$) med spremenljivkama.

Tabela 3.28: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na trditev, ki zadeva nalogo vlade pri varovanju okolja običajnih ljudi

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	Ljudje naj sami odločijo, kako bodo varovali okolje	185	17,2	21,0	21,0
	Vlada bi morala sprejeti zakone za varovanje okolja	694	64,4	79,0	100,0
	Skupaj	879	81,6	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	198	18,4		
Skupaj		1077	100,0		

Velika večina anketirancev (79%) je prepričana, da bi vlada morala predpisati varovanje okolja običajnim ljudem, ostalih 21 odstotkov je mnenja, da naj se ljudje sami odločijo, kako bodo varovali okolje.

Največ anketirancev z osnovnošolsko izobrazbo se strinja s tem, da naj se ljudje sami odločijo, kako bodo varovali okolje (27,8%), medtem ko je največ anketirancev z višjo/visoko

izobrazbo, ki pravijo, da bi morala vlada predpisati varovanje okolja običajnim ljudem z zakoni (89,7%) (tabela A.51 v prilogi).

Z višanjem izobrazbe se povečuje odstotek odgovora, ki zagovarja, da je vlada tista, ki predpiše varovanje okolja običajnim ljudem. Analiza hi-kvadrat testa povezanosti (tabela A.52 v prilogi) kaže na statistično značilno povezanost ($H_i^2=20,695$, $p=0,005$) med spremenljivkama in potrjuje ugotovljeno.

Tabela 3.29: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na trditev, ki zadeva nalogo vlade pri varovanju okolja podjetij

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	Podjetja naj sama odločijo, kako bodo varovala okolje	88	8,2	9,0	9,0
	Vlada bi morala sprejeti zakone za varovanje okolja podjetij	887	82,4	91,0	100,0
	Skupaj	975	90,5	100,0	
Manjkajoča vred.	neodločen	102	9,5		
Skupaj		1077	100,0		

Glede varovanja okolja podjetij se jih velika večina (91%) strinja, da bi morala vlada sprejeti zakone za varovanje okolja podjetij, ostalih 9 odstotkov je mnenja, da naj se podjetja sama odločijo, kako bodo varovala okolje.

Tabela 3.30: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev na vprašanje, ki zadeva nadaljnje delovanje nuklearne elektrarne Krško

		Frekvenca	Odstotek	Veljaven odstotek	Kumulativen odstotek
Veljaven	JE Krško je treba nemudoma zapreti	61	5,7	6,6	6,6
	JE Krško je treba v naslednjih letih zapreti	226	21,0	24,4	31,0
	JE Krško treba zapreti, vendar pa to zaradi stanja v oskrbi z energijo ni smiselno	301	27,9	32,5	63,4
	JE Krško naj obratuje dokler ne bo v celoti izkoriščena	339	31,5	36,6	100,0
	Skupaj	927	86,1	100,0	
Manjkajoča vred.	ne vem	150	13,9		
Skupaj		1077	100,0		

Glede usode nuklearne elektrarne Krško so anketiranci v največji meri mnenja, naj elektrarna obratuje, dokler ne bo v celoti izkoriščena (36,6%), malo manj je tistih, ki so mnenja, da je elektrarno treba zapreti, vendar je to nesmiselno zaradi oskrbe z energijo (32,5%), elektrarno je treba v naslednjih letih zapreti pravi 24,4 odstotka vprašanih, medtem ko je 6,6 odstotka ljudi mnenja, da jo je potrebno nemudoma zapreti.

Glede usode nuklearne elektrarne Krško se anketiranci od 61 let naprej najbolj strinjajo, da je potrebno nuklearno Krško nemudoma zapreti (8,9%), s odstotkom manj jim sledijo mladi do 25 let. Nuklearno elektrarno je potrebno v naslednjih letih zapreti se v največji meri strinjajo vprašani od 31-40 let (36,9%), mladi do 25 let pravijo z 41 odstotki, da jo je treba zapreti, vendar bi to zaradi oskrbe z energijo bilo nesmiselno, najstarejša starostna skupina od 61 let naprej se najbolj strinjajo s tem, da nuklearna obratuje tako dolgo, dokler ne bo v celoti izkoriščena (51,7%) (tabela A.53 v prilogi).

Mlajši anketiranci se najbolj strinjajo s tem, da bi jedrsko elektrarno Krško bilo treba zapreti, a to ne bi bilo smiselno zaradi stanja v oskrbi z električno energijo, starejši anketiranci pa se jih več kot polovica strinja, da naj nuklearka Krško obratuje vse do konca njene življenjske dobe. Starejši anketiranci so bolj odgovarjali v prid nuklearke kot mlajši. Varianca (2,939) in njen standardni odklon (1,714) kažeta na povezanost med spremenljivkama (tabela A.54 v prilogi).

4 Primerjave odgovorov anketirancev po letih

Tabela 4.1: Primerjava odgovorov anketirancev iz let 1993 in 2000 po odstotkih glede na trditev, ki pravi, da je za anketiranca pretežno, da bi dosti naredil za okolje

	STAROST					
	do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več
MOČNO SOGLAŠAM						
SJM 932	5,8%	2,5%	11,1%	5,1%	8,8%	18,1%
SJM002	5,2%	8%	7,9%	8,2%	6,8%	17,6%
SOGLAŠAM						
SJM 932	31,4%	34,2%	29,3%	29,8%	36,1%	54,2%
SJM 002	23,1%	25,0%	23,6%	26,8%	40,2%	44,2%
NITI-NITI						
SJM 932	18,6%	22,5%	12,5%	15,2%	8,8%	6,6%
SJM 002	17,3%	13,0%	13,8%	17,7%	14,4%	6,4%
NE SOGLAŠAM						
SJM 932	36,5%	35,8%	43,3%	46,5%	40,8%	19,3%
SJM 002	41,0%	39,0%	41,4%	41,8%	30,3%	26,6%
MOČNO NE SOGLAŠAM						
SJM 932	7,7%	5,0%	3,8%	3,5%	5,4%	1,8%
SJM 002	13,3%	15,0%	13,3%	5,5%	8,3%	5,2%
SKUPAJ SJM 932	100%	100%	100%	100%	100%	100%
SKUPAJ SJM 002	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Anketiranci od 25 do 50 let se vsi v največji meri ne strinjajo s trditvijo, kar pomeni, da zanje ni pretežno, da bi dosti naredili za okolje. Vprašani od 51-60 let v letu 1993 najbolj ne soglašajo s trditvijo (40,8%), medtem ko leta 2000 najbolj soglašajo (40,2%). Starostna skupina od 61 let naprej v največji meri soglašajo s trditvijo.

Tabela 4.2: Primerjava odgovorov anketirancev iz let 1993 in 1997 po odstotkih glede na vprašanje, kakšno mnenje imajo glede jedrske elektrarne

	REKODIRANA STAROST					
	do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več
IZJEMNO NEVARNE ZA OKOLJE						
SJM 932	35,9%	55,90%	42,50%	42,30%	42,70%	41,20%
SJM 973	29,8%	23,70%	27,00%	22,30%	19,40%	22,90%
ZELO NEVARNE						
SJM 932	37,8%	26,30%	37,70%	32,70%	37,30%	33,30%
SJM 973	35,4%	43,00%	32,30%	34,00%	41,10%	36,70%
SREDNJE NEVARNE						
SJM 932	19,20%	14,40%	15,90%	17,90%	13,30%	21,20%
SJM 973	24,30%	15,10%	30,20%	29,30%	27,10%	31,40%
NISO ZELO NEVARNE						
SJM 932	5,80%	3,40%	3,90%	6,10%	5,30%	3,60%
SJM 973	7,70%	16,10%	9,50%	11,70%	11,60%	7,40%
SPLOH NISO NEVARNE						
SJM 932	1,30%	0,00%	0,00%	1,00%	1,30%	0,60%
SJM 973	2,80%	2,20%	1,10%	2,70%	0,80%	1,60%
SKUPAJ SJM 932	100%	100%	100%	100%	100%	100%
SKUPAJ SJM 973	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Leta 1993 je večina anketirancev odgovorila, da so jedrske elektrarne izjemno škodljive za okolje. Ti anketiranci so bili stari od 26 do 61 let in več. Starostna skupina do 25 let je tega leta odgovorila v večini, da so te elektrarne zelo nevarne (37,8%). Na isto vprašanje glede nuklearnih elektrarn so leta 1997 vse starostne skupine anketirancev odgovorile enako in sicer, da so te elektrarne zelo nevarne za okolje.

Tabela 4.3: Primerjava odgovorov anketirancev iz let 1997 in 2000 po odstotkih na vprašanje, kakšno je stališče anketirancev glede delovanja oziroma zaprtja nuklearne elektrarne Krško

	REKODIRANA STAROST					
	do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več
JE Krško je treba nemudoma zapreti						
SJM 973	10,40%	5,60%	8,00%	8,60%	6,50%	11,40%
SJM 002	8,80%	6,90%	5,30%	4,00%	6,50%	8,90%
JE Krško je treba v naslednjih letih zapreti						
SJM 973	26,40%	29,00%	27,30%	17,10%	17,10%	11,90%
SJM 002	23,00%	27,60%	36,90%	29,40%	14,50%	12,20%
JE Krško treba zapreti, vendar pa to zaradi stanja v oskrbi z energijo ni smiselno						
SJM 973	37,50%	30,80%	29,00%	27,40%	25,20%	23,90%
SJM 002	41,20%	33,30%	30,50%	29,40%	37,10%	27,20%
JE Krško naj obratuje dokler ne bo v celoti izkoriščena						
SJM 973	25,70%	34,60%	35,80%	46,90%	51,20%	52,80%
SJM 002	27,00%	32,20%	27,30%	37,30%	41,90%	51,70%
SKUPAJ 973	100%	100%	100%	100%	100%	100%
SKUPAJ 002	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Leta 1997 se mladi do 25 let v največji meri odločijo, da je jedrsko elektrarno Krško treba zapreti, vendar pa to zaradi stanja v oskrbi z energijo ni smiselno (37,5%), medtem ko so pri istem odgovoru leta 2000 z 41,2 odstotki najbolj prepričljivi med starostnimi skupinami. Mladi od 26-30 let so se leta 1997 v največji meri odločili za to, da naj jedrska elektrarna Krško obratuje tako dolgo, dokler ne bo v celoti izkoriščena (34,6%). V letu 2002 so se odločili drugače in sicer s 33,3 odstotki strinjajo, da jo je sicer treba zapreti, vendar to ne bi bilo smiselno zaradi oskrbe z energijo. Tisti od 31-40 let so se leta 1997 v največji meri odločili za to, da naj elektrarna obratuje tako dolgo, dokler ne bo v celoti izkoriščena (35,8%). V letu 2002 so je starostna skupina od 31-40 let odločila za to, da jo je treba v naslednjih letih zapreti (36,9%) in tega leta prevladujejo za zaprtje med vsemi starostnimi skupinami. Anketiranci stari od 41-50 let so se leta 1997 najbolj strinjali s tem, da naj elektrarna obratuje, dokler ne bo v celoti izkoriščena (46,9%), leta 2000 so se zopet strinjali s tem, vendar s 37,3 odstotki. Vprašani od 51-60 let so bili leta 1997 največjega mnenja (51,2%), da elektrarna obratuje tako dolgo, dokler ne bo v celoti izkoriščena, istega mnenja so bili leta 2000 in sicer z 41,9 odstotki. Anketiranci stari 61 let in več so se z 52,8 odstotki v največji meri strinjali za

to, da naj elektrarna obratuje tako dolgo, dokler ne bo v celoti izkoriščena, isto so potrdili leta 2000 z 51,7 odstotki.

Tabela 4.4: Primerjava odgovorov anketirancev iz let 1993, 1997 in 2002 po odstotkih glede na vprašanje, ali bi bili pripravljene plačevati višje cene za varovanje okolja

	DRUŽBENI RAZRED				
	čisto spodnji	delavski	srednji	višji srednji	zgornji
ZELO PRIPRAVLJEN					
SJM 932	12,10%	8,80%	7,50%	4,70%	0,00%
SJM 973	10,50%	11,40%	9,80%	7,50%	20,00%
SJM 002	6,50%	5,80%	8,20%	7,00%	0,00%
KAR PRECEJ PRIPRAVLJEN					
SJM 932	12,10%	32,60%	41,60%	46,50%	66,70%
SJM 973	42,10%	42,40%	51,00%	60,40%	40,00%
SJM 002	22,60%	32,20%	41,80%	49,10%	0,00%
NITI-NITI					
SJM 932	42,40%	39,00%	32,60%	32,60%	0,00%
SJM 00	35,50%	33,00%	31,00%	33,30%	100,00%
KAR PRECEJ NEPRIPRAVLJEN					
SJM 932	6,10%	9,60%	10,50%	7,00%	0,00%
SJM 973	21,10%	29,30%	26,80%	26,40%	40,00%
SJM 002	6,50%	17,10%	12,20%	7,00%	0,00%
ZELO NEPRIPRAVLJEN					
SJM 932	27,30%	10,10%	7,80%	9,30%	33,30%
SJM 973	26,30%	16,80%	12,50%	5,70%	0,00%
SJM 002	29,00%	11,90%	6,70%	3,50%	0,00%
Skupaj SJM 932	100%	100%	100%	100%	100%
Skupaj SJM 973	100%	100%	100%	100%	100%
Skupaj SJM 002	100%	100%	100%	100%	100%

Čisto spodnji razred je v letu 1993 in 2002 bil neodločen v največji meri, medtem ko je leta 1997 bil najbolj kar precej pripravljen na višje cene (42,1%). Delavski razred razmišlja podobno, saj je bil leta 1993 in 2002 najbolj neodločen, medtem ko je leta 1997 bil kar precej pripravljen (42,4%). Pri srednjem razredu se že poznajo razlike glede na prejšnja dva razreda. V vseh treh letih so se odločili, da so kar precej pripravljeni na plačevanje višjih cen za varovanje okolja. Še z višjimi odstotki se s tem strinja višji srednji razred. Zgornji razred je leta 1993 kar precej pripravljen na višje cene, leta 1997 pa se s 40 odstotki kar precej pripravljen in kar precej nepripravljen. V letu 2002 je zgornji razred pokazal popolno

neodločnost glede vprašanja (100%). Anketiranci na splošno kažejo kar precejšnjo pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja.

Tabela 4.5: Primerjava odgovorov anketirancev iz let 1990, 1993, 1997 in 2002 po odstotkih glede na vprašanje, ali bi bili pripravljeni plačevati višje davke za varovanje okolja

	IZOBRAZBA			
	osnovna	poklicna	srednja	višja/visoka
ZELO PRIPRAVLJEN				
SJM 932	6,10%	3,40%	5,60%	7,00%
SJM 002	3,70%	3,00%	5,20%	8,60%
SOGLAŠAM V CELOTI				
SJM 973	11,10%	12,80%	10,90%	14,50%
KAR PRECEJ PRIPRAVLJEN				
SJM 932	16,70%	29,70%	33,70%	46,00%
SJM 002	18,50%	24,10%	34,00%	35,00%
SOGLAŠAM				
SJM 973	39,20%	42,70%	54,70%	56,50%
IZBERE				
SJM 903	25,40%	30,60%	40,50%	55,90%
NITI-NITI				
SJM 932	37,10%	40,10%	36,50%	29,00%
SJM 002	27,00%	32,90%	32,50%	33,10%
DRUGO				
SJM 903	5,00%	1,80%	3,20%	2,60%
KAR PRECEJ NEPRIPRAVLJEN				
SJM 932	14,60%	12,50%	11,50%	9,00%
SJM 002	24,10%	21,90%	16,40%	12,90%
NE SOGLAŠAM				
SJM 973	28,10%	31,70%	24,30%	21,40%
NE IZBERE				
SJM 903	65,30%	66,40%	56,00%	40,50%
ZELO NEPRIPRAVLJEN				
SJM 932	25,50%	14,20%	12,70%	9,00%
SJM 002	26,70%	18,10%	11,90%	10,40%
SPLOH NE SOGLAŠAM				
SJM 973	21,50%	12,80%	10,10%	7,60%
NIČ NE BI PRISPEVAL				
SJM 903	4,30%	1,20%	0,20%	1,00%
SKUPAJ SJM 903	100%	100%	100%	100%

SKUPAJ SJM 932	100%	100%	100%	100%
SKUPAJ SJM 973	100%	100%	100%	100%
SKUPAJ SJM 002	100%	100%	100%	100%

Anketiranci z osnovno šolo so v letu 1990 bili 65,3 odstotni glede tega, da ne bi izbrali plačevanje višjih davkov za varovanje okolja. V letih 1993 in 2002 so bili najbolj neodločeni, leta 1997 pa so s trditvijo v največji meri soglašali (39,2%). Tisti s poklicno izobrazbo so se podobno odločili kot tisti z osnovno, ko so v letu 1990 bili prepričani, da ne bi plačevali višjih davkov (66,4%). Neodločeni so bili v letih 1993 in 2002, medtem ko so leta 1997 s vprašanjem soglašali (42,7%). Odgovori srednje izobraženih se že razlikujejo od prejšnjih dveh izobrazbenih skupin. Leta 1990 so bili z 56 odstotki prepričani, da ne bi plačevali višjega davka (56%), leta 1993 so bili neodločeni (36,5%), leta 1997 se jih je več kot polovica (54,7%) odločilo, da soglašajo s vprašanjem. V letu 2002 pa so se večinsko odločili za to, da bi bili kar precej pripravljeni na višje davke za varovanje okolja (34%). Edino anketiranci z višjo/visoko izobrazbo so se leta 1990 odločili, da bi izbrali plačevanje višjih davkov (55,9%). V letu 1993 bi bili kar precej pripravljeni na to (46%), leta 1997 so soglašali s vprašanjem (56,5%) in leta 2002 so bili s 35 odstotki kar precej pripravljeni na to.

Tabela 4.6: Primerjava odgovorov anketirancev iz let 1993, 1997 in 2002 po odstotkih glede na vprašanje glede naloge vlade pri varovanju okolja običajnih ljudi

	IZOBRAZBA			
	osnovna	poklicna	srednja	višja/visoka
vlada bi morala prepustiti običajnim ljudem, da se sami odločijo, kako bodo varovali okolje				
SJM 932	17,30%	14,60%	13,10%	5,30%
SJM 973	18,30%	18,00%	14,20%	10,80%
SJM 002	27,80%	25,50%	17,90%	10,30%
vlada bi morala predpisati varovanje okolja običajnim ljudem				
SJM 932	82,70%	85,40%	86,90%	94,70%
SJM 973	81,70%	82,00%	85,80%	89,20%
SJM 002	72,20%	74,50%	82,10%	89,70%

Podatki kažejo na to, da se vse izobrazbene skupine strinjajo s tem, da je vlada tista, ki bi morala predpisati varovanje okolja običajnim ljudem, a odgovori anketirancev se razlikujejo

po času anketiranja. Pri osnovnošolsko izobraženih anketirancih opazimo, da se iz leta 1997 v leto 2002 odstotek zmanjša za 9,5 odstotka. Pri poklicno izobraženih se odstotek zmanjšuje iz leta v leto, enako velja za srednje izobražene anketirance. Pri višje/visoko izobraženih je odstotek iz leta 1993 v leto 1997 sicer padel za 5,5 odstotka, a se je v letu 2002 odstotek obdržal, oziroma je še zrasel za 0,5%.

Tabeli 4.7: Primerjava odgovorov anketirancev iz let 1993, 1997 po odstotkih glede na vprašanje glede naloge vlade pri varovanju okolja podjetij

SJM93		Rekodirani poklic				Skupaj
		nižji poklici	uslužbenci	višji poklici	neodločen	
Vlada bi morala prepustiti podjetjem, da se sama odločijo, kako bodo varovala okolje	Frekvenca	31	8	10	9	58
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	53,4%	13,8%	17,2%	15,5%	100,0%
Vlada bi morala sprejeti zakone, s katerimi bi podjetjem predpisali varovanje okolja	Frekvenca	360	116	273	95	844
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	42,7%	13,7%	32,3%	11,3%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	391	124	283	104	902
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	43,3%	13,7%	31,4%	11,5%	100,0%

SJM97		Rekodirani poklic			
		nižji poklic	višji poklic	drugo	Skupaj
podjetja sama	Frekvenca	51	23	8	82
odločijo, kako bodo varovala okolje	% znotraj Varovanje okolja podjetij	62,2%	28,0%	9,8%	100,0%
predpisati varovanje okolja podjetjem	Frekvenca	339	372	94	805
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	42,1%	46,2%	11,7%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	390	395	102	887
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	44,0%	44,5%	11,5%	100,0%

V obeh letih so se anketiranci nižjega poklica najbolj strinjali, da naj podjetja sama odločijo, kako bodo varovala okolja, medtem ko se v letu 1997 anketiranci z višjim poklicem bolj strinjajo, da mora država predpisati varovanje okolja podjetjem in sicer s 13,9 odstotki več. Večjih odstopanj v odgovorih obeh poklicev skozi leti ni.

5 Sklepne ugotovitve

Skozi leta anketiranja je na ankete odgovarjalo približno enak odstotek žensk in moških, čeprav je odstotek žensk nekoliko višji. V letu 2000 je bilo ženskih anketirank največ in sicer za 11,4 odstotka več kot moških. Pri izobrazbi ni večjih razlik skozi leta, razen v letu 2000. Največ je anketirancev s končano osnovnošolsko izobrazbo, sledijo anketiranci s srednješolsko izobrazbo ter tisti s poklicno izobrazbo. Najmanj je višje ali visoko izobraženih. Iz leta 2000 je največ srednješolsko izobraženih, sledijo tisti s poklicno in osnovno izobrazbo. Visoko izobraženi so odgovarjali v manjšini. V povprečju je na ankete odgovarjalo največ ljudi srednjih let, sledijo jim mlajši anketiranci in nato starejši anketiranci. Pri družbenem razredu ali sloju je v vseh štirih letih bilo anketiranih največ ljudi srednjega in delavskega razreda. Kar polovica vprašanih je bilo leta 1997 predstavnikov srednjega razreda. Odstotki po poklicu se iz let 1993 in 1997 razlikujejo in sicer v letu 1993 prevladujejo anketiranci s tehničnim poklicem, sledijo anketiranci z enostavnim poklicem, obrtniki in industrijski delavci. Najmanj je takšnih, ki imajo poklice pridobljene z višjo izobrazbo. V letu 1997 pa

prevladujejo uslužbenci s srednjo izobrazbo, kvalificirani delavci, uslužbenci z visoko izobrazbo, priučeni delavci in nekvalificirani delavci. V istem letu je odgovarjalo več ljudi z višjo ali visoko izobrazbo.

Glede plačevanja višjih cen za varovanje okolja so bili vsi anketiranci v največji meri za plačevanje višjih cen, najbolj pripravljeni na to so bili anketiranci iz leta 1997. V letu 2000 so bili anketiranci najmanj pripravljeni na plačevanje višjih cen za varovanje okolja glede na ankete iz ostalih let. Pri tem vprašanju obstaja tudi velika neodločnost vprašanih. Odgovori na vprašanje plačevanja višjih davkov za zavarovanje okolja se razlikujejo skozi leta. Leta 1993 so bili anketiranci v največji meri neodločeni, v letu 1997 so najbolj soglašali s plačevanjem višjih davkov, v letu 2000 so bili na to precej nepripravljeni, a je veliko tudi takšnih, ki so neodločeni. Anketiranci se glede jedrskih elektrarn na splošno strinjajo, da so zelo nevarne, leta 1993 so se z največ odstotki strinjali, da so te elektrarne zelo nevarne. Odstopanj skozi leta ni. Pri nadaljnjem delovanju oziroma zaprtju nuklearne elektrarne Krško so anketiranci iz obeh let anketiranja v največji meri prepričani, da naj elektrarna obratuje tako dolgo, dokler ne bo v celoti izkoriščena, odstotek se po petih letih zmanjša za 5 odstotkov. Anketiranci so glede pripravljenosti na odpoved svojemu življenjskemu standardu za varovanje okolja na splošno najbolj neodločni in tako odstopanj po odgovorih skozi leta ni. Glede trditve, ki pravi da je za anketiranca pretežno, da bi kaj dosti naredil za okolje, se anketiranci na splošno v največji meri ne strinjajo (dobra tretjina odgovorov v obeh letih anketiranja), vendar obstaja manjša razlika pri soglašanju s to trditvijo in sicer leta 1993 je bilo več nesoglasja s trditvijo v primerjavi z letom 2000. Anketiranci so glede varovanja okolja običajnih ljudi v vseh 3 letih odgovorili z veliko večino, da je vlada tista, ki naj bi z zakoni predpisala varovanje okolja običajnim ljudem, a se opazi razlika v odstotku, saj ta skozi leta počasi pada. Glede varovanja okolja podjetij se anketiranci podobno strinjajo kot pri varovanju okolja ljudi. Skozi leta se v večini (nad 90%) strinjajo, da je potrebno podjetjem predpisati varovanje okolja, odstopanj ni.

Na splošno gledano se ljudje zavedajo problema onesnaževanja okolja, poznajo možne posledice nesreč v jedrskih elektrarn ter nevarnost sevanja in skrbijo za varovanje okolja. Pri odrekanju svojega denarja in življenjskega sloga so anketiranci skozi leta anketiranja dosti neodločni, saj to vpliva na njihova osebna življenja. V letu 1990 so bili s 60 odstotki najbolj proti uvedbi posebnega davka za varovanje okolja. Iz leta 1990 so anketiranci jasno odgovorili, da podpirajo gradnjo čistejših energetskega objektov (najbolj hidroelektrarn) in se večinsko strinjajo, da naj se Slovenija raje preusmeri na čistejše vire energije, kot da rabimo vire, ki posledično škodijo okolju (premog).

Odgovore na vprašanje o tem, na kaj mora Slovenija v prihodnosti paziti glede gradnje novih energetskih objektov, sem povezala s spremenljivko razreda anketirancev. Vsi vprašani so večinskega mnenja, da moramo v prihodnje biti pozorni na to, da bomo energijo pridobivali na način, ki bo čim manj onesnaževal okolje. Večjih razlik v odgovorih anketirancev po razredu ni, popolno strinjanje s tem, da naj bi pridobivali čistejšo energijo, imajo uslužbenci in višji razred. Odgovore na vprašanje, kaj je po mnenju anketirancev boljše glede načina pridobivanja virov energije v prihodnosti, sem povezala s spremenljivko starost anketirancev. Podatki jasno kažejo na to, da mlajši kot so anketiranci bolj jim je pomembno, da pridobivamo čistejše vire energije, čeprav so ti viri tuji in postane Slovenija bolj odvisna. Starejši kot so anketiranci vedno bolj se strinjajo, da naj se Slovenija opira predvsem na domače dostopnejše vire energije, predvsem na premog. Odgovore na vprašanje, kateri je tisti vir, ki najmanj onesnažuje okolje, sem združila s spremenljivko razreda anketirancev. Večjih odstopanj po razredu ni na to vprašanje, saj se velika večina strinja, da so hidroelektrarne tiste, ki najmanj onesnažujejo okolje. Razlika se opazi pri intelektualcih, ki namenijo največ odstotkov termoelektrarnam na plin in termoelektrarnam na premog.

V letu 1990 so anketiranci po **starosti** glede vprašanja, kdo lahko rešuje ekološke probleme, odgovarjali nekje enako, saj se večina njih strinja, da lahko posameznik s spremembo svojih ustaljenih navad prispeva k manjšemu onesnaževanju okolja. Z višanjem starostne meje se zmanjšuje strinjanje anketirancev s tem, da naj se Slovenija preusmeri na tuje, cenejše in čistejše vire energije. Ti starejši anketiranci se v večji meri odločijo za drugo možnost, ki zajema dostopnejše, domače vire energije (premog). Za plačevanje davka za varovanje okolja se vprašani po **izobrazbi** v veliki meri ne strinjajo, vendar pa so tisti manj izobraženi v manjši meri pripravljeni na davek. Vsi izobrazbeni razredi se najbolj strinjajo, da so nesreče v jedrskih elektrarnah največji razlog proti uporabi te vrste energije. Pri vprašanju pomembnosti gradenj energetskih objektov v prihodnosti se odgovori anketirancev po **družbenem razredu** ne razlikujejo veliko, edino uslužbenci ter višji srednji razred so najbolj prepričani v to, da bodimo pozorni na to, da bomo pridobivali čim bolj čisto energijo. Vsi družbeni razredi se v veliki meri strinjajo, da so hidroelektrarne tiste, ki so eden najčistejših virov energije, čeprav se vsi razredi z nekaj odstotki odločijo še za elektrarne na plin. Vsi razredi so enakega mnenja glede jedrskih elektrarn, ko se najbolj strinjajo, da so tveganja večja kot koristi in da te elektrarne niso sprejemljive.

Vprašanje, ali je za anketirance pretežno, da bi naredili nekaj za okolje, sem povezala s spremenljivko starost anketirancev. Anketiranci večinoma ne soglašajo s trditvijo, kar pomeni, da so prepričani, da lahko kaj storijo za okolje. Razlika v odgovorih se opazi pri starostni skupini od 51-60 let, kjer so vprašani leta 1993 bili mnenja, da lahko storijo dobro za okolje, medtem ko so leta 2000 bili večinoma prepričani, da temu ni tako. Starostna skupina nad 61 let se v letih 1993 in 2000 v največji meri strinja, da za okolje res ne morejo narediti veliko. Podatki kažejo na to, da so starejši anketiranci od 51 let naprej mnenja, da ne morejo veliko narediti za dobro okolja, medtem ko so mlajši od njih nasprotnega mnenja. Vprašanje, ki zadeva mnenje o jedrskih elektrarnah, sem povezala s spremenljivko starost anketirancev. Tu ne gre za starostne razlike, saj so leta 1993 vse starostne skupine razen mladih do 25 let odgovorili, da so te elektrarne izjemno nevarne za okolje. Za mlade do 25 let so zelo nevarne. Leta 2000 so anketiranci vseh starostnih skupin enakega mnenja in sicer, da so te elektrarne zelo nevarne za okolje. Temo zaprtja oziroma nadaljnjega delovanja nuklearne elektrarne Krško sem povezala s spremenljivko starost anketirancev in ugotovila, da obstajajo razlike v odgovorih. Mladi do 25 let so v letih 1997 in 2000 bili mnenja, da je nuklearno elektrarno Krško treba zapreti, vendar to zaradi stanja v oskrbi z energijo ne bi bilo smiselno. Anketiranci starejši od 41 let so v obeh letih z največ odstotki odgovorili, da naj nuklearna obratuje, dokler ne bo v celoti izkoriščena. Lahko rečemo, da se mlajši anketiranci bolje zavedajo morebitnih jedrskih nesreč in z njo povezanih problemov v okolju kot starejši anketiranci, ki jim je bolj pomembno to, da je oskrba z električno energijo zanesljiva, saj se pri anketirancih starejših od 41 let iz leta v leto povečuje odstotek odgovora, ki govori v prid delovanja nuklearke. Odgovore na vprašanje, ali bi bili anketiranci pripravljeni plačevati višje cene za varovanje okolja, sem povezala s spremenljivko družbenega razreda anketirancev. Razlike v odgovorih po družbenem razredu se opazijo. Čisto spodnji in delavski razred sta v vseh treh letih odgovarjala v največji meri za enake odgovore. V letih 1993 in 2000 so bili najbolj neodločeni, medtem ko so v letu 1997 bili kar precej pripravljeni na višje cene. Srednji razred je v vseh treh letih bil kar precej pripravljen na višje cene, enako velja za višji srednji razred. Zgornji razred je najbolj odstopal po odgovorih. Leta 1993 se je večinsko odločil za to, da bi bil na višje cene kar precej pripravljen, leta 1997 sta odgovora »kar precej pripravljen« in »kar precej nepripravljen« dobila vsak po 40 odstotkov, kar kaže na neodločnost. Zgornji razred pa je bil v letu 2000 popolnoma neodločen s 100 odstotki. Odločitev je verjetno povezana s prihodki anketirancev, zato so nižji razredi manj odločni in zgornji bolj prepričani v plačevanje višjih cen za dobro okolja. Odgovore na vprašanje pripravljenosti plačevanja višjih davkov za varovanje okolja sem povezala s spremenljivko

izobrazba anketirancev. Razlike v odgovorih po izobrazbi so prisotne. Anketiranci z osnovno in poklicno izobrazbo so v vseh štirih letih odgovorili enako. Leta 1990 so se v največji meri odločili, da ne bi plačevali višjih davkov za varovanje okolja. V letih 1993 in 2000 so najbolj neodločeni in leta 1997 najbolj pripravljeni na višje davke. Anketiranci s srednjo izobrazbo so odgovarjali podobno, vendar so se za razliko od prejšnjih razredov odločili, da bi bili kar precej pripravljeni na ta davek. Tisti z višjo ali visoko izobrazbo so pokazali največjo pripravljenost na plačevanje višjega davka za varovanje okolja, saj se v nobenem letu niso odzvali negativno. Pri davkih je enako kot pri višjih cenah plačevanje le teh povezano s prihodki anketirancev. Lahko zaključimo, da imajo anketiranci z višjo izobrazbo več prihodkov in so zato bolj pripravljeni na višje davke kot ostali anketiranci z nižjo izobrazbo in nižjimi prihodki. Odgovore na vprašanje glede varovanja okolja običajnih ljudi sem povezala s spremenljivko izobrazba anketirancev. Vse izobrazbene skupine se v vseh letih anketiranja strinjajo s tem, da je vlada tista, ki bi morala predpisati varovanje okolja običajnim ljudem. Z višanjem izobrazbe se viša tudi odstotek strinjanja s tem odgovorom, torej izobrazba ima vpliv na odgovore iz tega vprašanja. Odgovore na vprašanje varovanja okolja podjetij sem povezala s spremenljivko poklic anketiranca. Vsi anketiranci se v letu 1993 in 1997 strinjajo, da mora vlada predpisati varovanje okolja podjetjem. Vprašani, ki imajo poklic pridobljen z več izobrazbe se z malo več odstotki strinjajo kot ostali, da mora vlada ukrepati pri varovanju okolja podjetij in ne pustiti, da podjetja sama o tem odločajo.

Na splošno gledano vsi socialno demografski kazalci vplivajo na odgovore anketirancev. Nekatere ugotovitve so bile pričakovane.

Glede **izobrazbe** so bolj izobraženi anketiranci v večji meri pripravljeni plačevati višje davke za ceno varovanja okolja, kot manj izobraženi. Ti anketiranci se v večji meri strinjajo, da mora država z zakoni posredovati pri varovanju okolja običajnih ljudi, kot manj izobraženi.

Pri **družbenem razredu** anketirancev velja, da so anketiranci z višjim razredom bolj pripravljeni na plačevanje višjih cen za varovanje okolja, vendar je pri zgornjem razredu opaziti razlike v odgovorih, ki pa označujejo dosti neodločnosti, ne sigurnosti glede te vrste plačevanja, kar ni bilo pričakovano.

Starost anketirancev vpliva na odgovore in sicer tako, da se mlajši anketiranci bolj odločajo za zaprtje jedrske elektrarne Krško kot starejši anketiranci, katerim pa je bolj pomembno, da NEK deluje vse do konca. Starejši anketiranci se ne počutijo, da bi lahko dosti naredili za okolje, mlajši pa so prepričani v nasprotno. Vse starostne skupine pa se strinjajo glede tega, da so jedrske elektrarne nevaren vir pridobivanja električne energije.

Za odpoved življenjskemu standardu v namen varovanja okolja so tisti anketiranci s **poklici**, pridobljenimi z nižjo izobrazbo, bolj nepripravljeni, kot tisti s poklici višje izobrazbe, vendar pa pri tem vprašanju velja poudariti dosti neodločnosti vprašanih vseh poklicev. Pri varovanju okolja podjetij se anketiranci nekje enako strinjajo skozi leta, da je vlada tista, ki naj bi predpisala varovanje okolja podjetjem, vendar obstajajo razlike. Leta 1993 so višji uradniki, podjetniki ter ljudje z visokim strokovnim poklicem popolnoma prepričani, da mora vlada posredovati pri varovanju okolja. V letu 1997 se nekvalificirani, kvalificirani, priučeni delavci, kmetje, gospodinje ter pomagajoči člani z malo več odstotki strinjajo, da lahko podjetja sama poskrbijo za varovanje okolja. V istem letu so podjetniki, ki ne zaposlujejo drugih ljudi ter tisti z enostavnimi poklici popolnoma prepričani za uvedbo zakonov pri varovanju okolja podjetjem. Zaključim lahko, da se anketiranci s poklici višjega statusa bolj strinjajo, da pri tako pomembnem vprašanju sodeluje država.

Empirični del je potrdil teoretsko vsebino naloge, kjer so opisani vplivi socialno demografskih kazalcev Špesove (1998). Starost praviloma vpliva na odnos do okolja in je povezana z izkušnjami ter z informacijami o okolju, katere ljudje pridobijo.

Poklic se nekako povezuje z določenimi skupinami, ki opravljajo dejavnosti, zaradi katerih posegajo v okolje, tu je zavračanje informacij praviloma večje.

Glede izobrazbe velja, da tisti z nižjo izobrazbo bolj zavračajo informacije o okolju in negativnih posledicah onesnaževanja in obratno.

6 Zaključek

»Kar se dogaja nam, je nepomembno za geologijo sveta – kar pa se dogaja v geologiji sveta, ni nepomembno za nas« (MacDiarmid 1996, 75). S citatom hočem povedati, da ljudje posegamo v okolje in nam varovanje okolja ni prioriteta, ampak narava nam vse slabo tudi »vrne«. Okoljski problemi so povezani s proizvodnjo električne energije, na kar nas opozarja naslednji citat: »Stroj ne obvaruje človeka pred velikimi problemi narave, ampak ga še globlje potegne vanje« (Saint Exupery 1996, 303). Stroji oziroma tovarne, ki proizvedejo električno energijo, poleg proizvodnje električne energije posledično škodijo naravi (plini, radioaktivni odpadki, odplake ipd.). Električna energija je pomembna za vse nas, ne glede kakšen status imamo, koliko smo stari in kakšno delo opravljamo, označuje kvaliteto življenja, še bolj pomembna pa je vrednota narave.

Raziskovanje dveh ključnih vprašanj je pokazalo, da na naše mnenje o električni energiji, načinu njenega pridobivanja in varovanju okolja vplivajo socialno demografski kazalci, eni kazalci bolj, eni manj. Glede na podatke lahko poudarim, da je za anketirance na splošno pomembno, da pridobivamo čisto energijo in da pazimo na okolje. Poseben poudarek dajem odgovorom anketirancem, ki so odgovarjali na vprašanja glede višjih cen ter davkov za dobro okolja. Tu prihaja do nepričakovanih odgovorov na strani višjega razreda ter izobražencev. Oni se kljub visoki pripravljenosti plačevanja višjih cen ter davkov v veliki meri ne strinjajo s trditvijo in so neodločni. Ugotovila sem, da anketiranci na splošno niso ravnodušni, ko gre za njihov denar v korist varovanje okolja. Na splošno smo Slovenci okoljsko ozaveščeni, smo pripravljeni pomagati okolju, odgovori se skozi leta na splošno ne spreminjajo.

Za prihodnost naše družbe je pomemben vsak posameznik, ne samo večja podjetja, ki v veliki meri onesnažujejo okolje. Za večjo okoljsko ozaveščenost so javnosti potrebne informacije o tistih virih, ki povzročajo škodljive emisije, kako varčevati z električno energijo, pomen razvrščanja odpadkov ipd. Na tem področju je v Sloveniji veliko storjenega, saj so informacije o tovrstnih zadevah na voljo na vsakem koraku. Prav te informacije lahko spremenijo razmišljanje še tako nezaveščenih anketirancev različnih statusov.

Ciljna populacija na katero bi morali usmeriti največ pozornosti so otroci in mladina.

Že od malih nog otroci posnemajo vzorce dejanj in obnašanja od svojih staršev in ostalih ljudi in prav zato je ključno, da jih naučimo pravega načina ravnanja z odpadki in električno energijo že v mladosti.

7 Literatura

- Bufon, Milan, Andrej Černe, Ivan Gams, Matjaž Jeršič, Igor Jurinčič, Drago Kladnik, Vladimir Kokole, Blaž Komac, Marko Krevs, Jurij Kunaver, Franc Lovrenčak, Milan Natek, Breda Ogorelec, Milan Orožen Adamič, Miha Pavšek, Drago Perko, Dušan Plut, Darko Radinja, Marjan Ravbar, Aleš Smrekar, Metka Špes in Matija Zorn. 2005. *Geografski terminološki slovar*. Ljubljana: ZRC, ZRC SAZU.
- Dolinar, Ksenija in Seta Knop. 1994. *Leksikon Cankarjeve založbe*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Falle, Rebeka, Živa Filej, Mitja Hafner-Fink, Ivana Kecman, Matej Kovačič, Slavko Kurdija, Brina Malnar, Janez Štebe, Sergio Švara, Niko Toš, Samo Uhan. 2000. *Slovensko javno mnenje 2000/2: Raziskava o okolju in raziskava o medčloveških stikih (ISSP)* [datoteka podatkov]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava], december 2000. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija], marec 2001.
- Ganter, Pavle, Anton Grizold, Ljubica Jelušič, Peter Klinar, Drago Kos, Slavko Kurdija, Brina Malnar, Boštjan Markič, Zdenko Roter, Janez Štebe, Toš, Niko, Cveto Trampuž, Samo Uhan. 1990. *Slovensko javno mnenje 2000/2: Raziskava o okolju in raziskava o medčloveških stikih (ISSP)* [datoteka podatkov]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava], december 2000. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija], marec 2001.
- Hafner-Fink, Mitja, Peter Klinar, Brina Malnar, Boštjan Markič, Zdravko Mlinar, Zdenko Roter, Janez Štebe, Niko Toš, Cveto Trampuž. 1993. *Slovensko javno mnenje 1993/2: Mednarodna raziskava o okolju in družini* [datoteka podatkov]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava], november 1993. Ljubljana: Univerza v Ljubljani,

Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija], 2000.

- Hafner-Fink, Mitja, Brina Malnar, Niko Toš. 1997. *Slovensko javno mnenje 1997/3: Mednarodna raziskava Stališča o delu in ekološka sondaža* [datoteka podatkov]. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij [izdelava], december 1997. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Arhiv družboslovnih podatkov [distribucija], 2000.
- Izobraževalni center za jedrsko energijo. 2008. *Jedrske elektrarne po svetu*. Dostopno prek: <http://www.icjt.org/tech/jesvet/jesvet.htm>. (28. avgust 2009).
- Keane, John. 1992. *Mediji in demokracija*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Kirn, Andrej. 2003. Ekološka/okoljska zavest Slovencev na pragu tretjega tisočletja. *Teorija in praksa* 40 (1): 17-36.
- --- 2004. *Narava-družba-ekološka zavest*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Kropivnik, Samo in Cveto Trampuž. 2000. *Analize podatkov z SPSS-om. Predavanja in vaje*. Informatika. Ljubljana: RC FDV.
- Medved, Sašo in Peter Novak. 2000. *Energija in okolje. Izbira virov in tehnologij za manjše obremenjevanje okolja*. Ljubljana: Svet za varstvo okolja Republike Slovenije.
- Ministrstvo za okolje, prostor in energijo. 2003. *Nacionalni energetska program (predlog)*. Dostopno prek: <http://www.energetska-strategija.hr/doc/stdr/ENSTRATSlovenija.pdf> (25. februar 2009).
- Plut, Dušan. 2004. *Zeleni planet? Prebivalstvo, energija in okolje v 21. stoletju*. Ljubljana: Didakta.
- Splichal, Slavko. 1997. *Javno mnenje*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Špes, Metka. 1998. *Degradacija okolja kot dejavnik diferenciacije urbane pokrajine*. Ljubljana: Inštitut za geografijo.
- Vladni portal z informacijami o življenju v Evropski uniji.

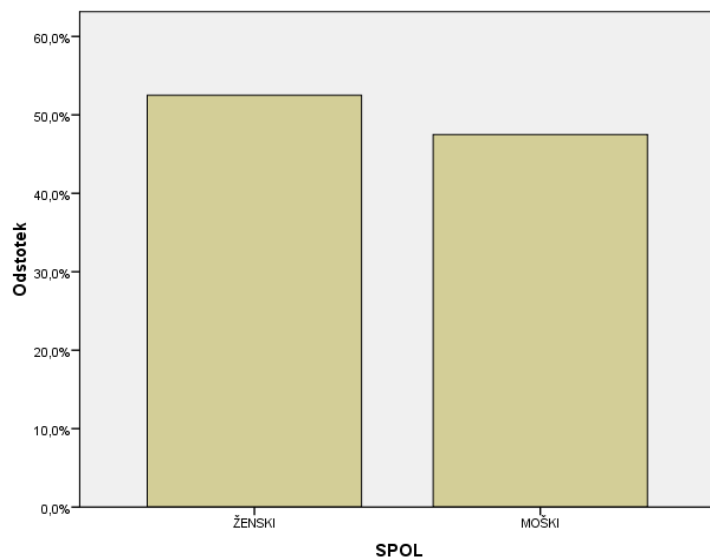
Potencialni ukrepi Evropske energetske politike. 2009.

Dostopno prek: <http://www.evropa.gov.si/si/energetika/potencialni-ukrepi-evropske-energetske-politike/> (23. april 2009).

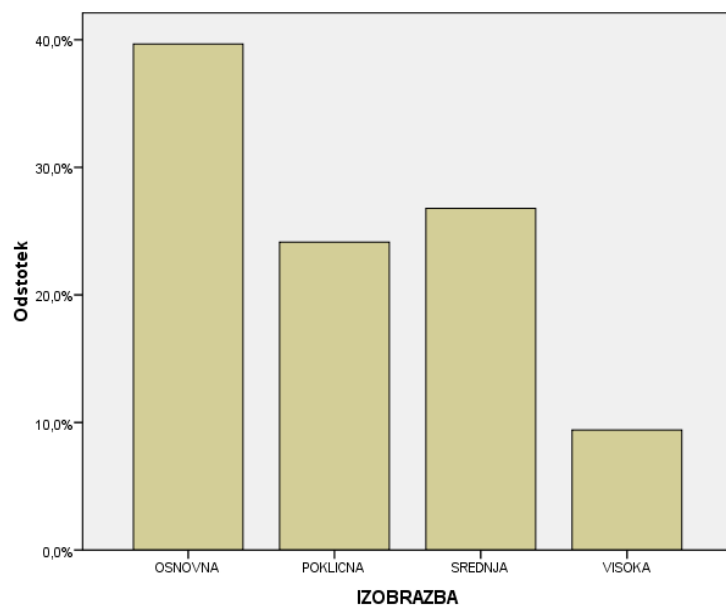
- Žnideršič, Martin. 1996. *Družinska enciklopedija Guinness*. Ljubljana: Slovenska knjiga.

8 Priloga A: Grafični prikaz značilnosti populacije in tabelarni prikaz odgovorov anketirancev skozi leta

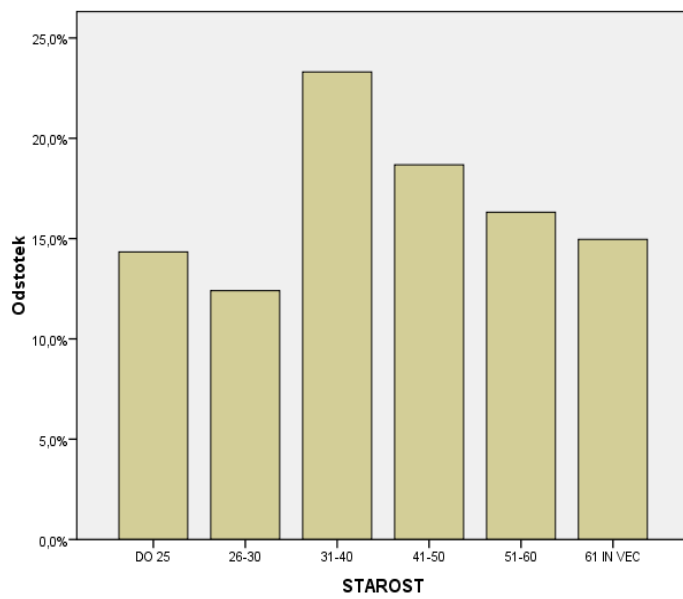
Slika A.1: Grafični prikaz spola anketirancev

Slika A.2: Grafični prikaz izobrazbe anketirancev

Slika A.3: Grafični prikaz starosti anketirancev

Slika A.4: Grafični prikaz družbenega razreda oziroma sloja anketirancev

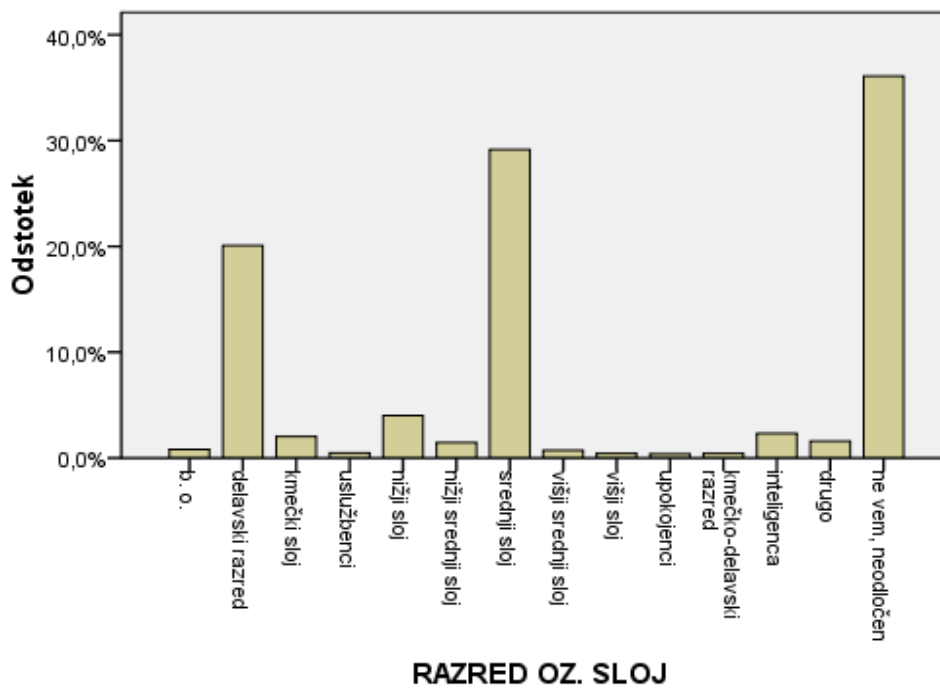

Tabela A.1: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po starosti na vprašanje, kdo lahko rešuje ekološke probleme

		STAROST						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
lahko posameznik s spremembo svojih ustaljenih navad prispeva k manjšemu onesnaževanju narave	Frekvenca	225	205	372	306	241	233	1582
	% znotraj STAROST	82,4%	86,5%	83,4%	85,5%	78,5%	82,6%	83,1%
so ekološki problemi tako zapleteni, da jih lahko rešuje le država	Frekvenca	48	32	74	52	66	49	321
	% znotraj STAROST	17,6%	13,5%	16,6%	14,5%	21,5%	17,4%	16,9%
Skupaj	Frekvenca	273	237	446	358	307	282	1903
	% znotraj STAROST	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.2: Varianca in standardni odklon za spremenljivki ekološka ozaveščenost in starost

	N	Std. deviation	Variance
Ekološka zavest	1903	,375	,140
Starost	2072	,1,606	2,581
Valid N (listwise)	1903		

Tabela A.3: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi glede na vprašanje, ali bi s plačevanjem posebnega davka bili pripravljeni prispevati k čistejšemu okolju

		IZOBRAZBA				
		osnovna	poklicna	srednja	visoka	Skupaj
(ne izbere)	Frekvenca	537	332	311	79	1259
	% znotraj IZOBRAZBA	65,3%	66,4%	56,0%	40,5%	60,8%
(izbere)	Frekvenca	209	153	225	109	696
	% znotraj IZOBRAZBA	25,4%	30,6%	40,5%	55,9%	33,6%
drugo	Frekvenca	41	9	18	5	73
	% znotraj IZOBRAZBA	5,0%	1,8%	3,2%	2,6%	3,5%
nič ne bi prispeval	Frekvenca	35	6	1	2	44
	% znotraj IZOBRAZBA	4,3%	1,2%	,2%	1,0%	2,1%
Skupaj	Frekvenca	822	500	555	195	2072
	% znotraj IZOBRAZBA	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.4: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama pripravljenost plačevanja posebnega davka in izobrazba

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-square	1,156E2	9	,000
Likelihood Ratio	117,280	9	,000
Linear-by-Linear Association	15,235	1	,000
N of valid cases	2072		

a. 1 cell (6,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4,14.

Tabela A.5: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po razredu oziroma sloju na vprašanje, kaj menijo, na kaj bi morali v Sloveniji predvsem paziti, ko bomo gradili nove energetske objekte

		rekodirani_razred				
		nižji sloj	srednji sloj	višji sloj	nedoločen	Skupaj
na to, da bo električne energije dovolj in da bo oskrba z energijo redna	Frekvenca % znotraj Kaj menite, na kaj bi morali v Sloveniji paziti, ko bomo gradili nove energetske objekte	61 33,3%	39 21,3%	5 2,7%	78 42,6%	183 100,0%
na to, da bomo energijo pridobivali na način, ki bo čim manj onesnaževal okolje	Frekvenca % znotraj Kaj menite, na kaj bi morali v Sloveniji paziti, ko bomo gradili nove energetske objekte	467 26,5%	598 34,0%	60 3,4%	634 36,0%	1759 100,0%
Skupaj	Frekvenca % znotraj Kaj menite, na kaj bi morali v Sloveniji paziti, ko bomo gradili nove energetske objekte	528 27,2%	637 32,8%	65 3,3%	712 36,7%	1942 100,0%

Tabela A.6: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama na kaj moramo paziti pri gradnji novih energetskih objektov in razred

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-square	13,123 ^a	3	,004
Likelihood Ratio	13,921	3	,003
Linear-by-Linear Association	,352	1	,553
N of valid cases	1942		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,13.

Tabela A.7: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po starosti glede na vprašanje, kaj je po njihovem mnenju bolje glede načina pridobivanja virov energije v prihodnosti

		STAROST						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
Slovenija naj se opira predvsem na dostopnejše domače vire energije, zlasti na premog	Frekvenca	63	30	89	105	96	86	469
	% znotraj STAROST	25,3%	14,6%	23,9%	36,1%	38,7%	39,1%	29,6%
Slovenija naj se preusmeri na tuje, cenejše in čistejše vire energije četudi se s tem poveča njena odvisnost pri preskrbi	Frekvenca	186	175	283	186	152	134	1116
	% znotraj STAROST	74,7%	85,4%	76,1%	63,9%	61,3%	60,9%	70,4%
Skupaj	Frekvenca	249	205	372	291	248	220	1585
	% znotraj STAROST	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.8: Varianca in standardni odklon spremenljivk mnenje o virih energije v prihodnosti in starost

	N	Std. deviation	Variance
Starost	2072	1,606	2,581
Način pridobivanja virov energije v prihodnje	1796	1,336	1,786
Valid N (listwise)	1796		

Tabela A.9: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po razredu na vprašanje, kateri je najčistejši način pridobivanja električne energije po njihovem mnenju, ki najmanj onesnažuje okolje

			Rekodirani razred			
			nižji razred	višji razred	neodločen	Skupaj
nova G7	hidroelektrarne	Frekvenca	449	529	519	1497
		% znotraj nova G7	30,0%	35,3%	34,7%	100,0%
	termoelektrarne	Frekvenca	65	91	95	251
		% znotraj nova G7	25,9%	36,3%	37,8%	100,0%
	nuklearne elektrarne	Frekvenca	5	11	16	32
		% znotraj nova G7	15,6%	34,4%	50,0%	100,0%
	neodločen	Frekvenca	69	55	151	275
		% znotraj nova G7	25,1%	20,0%	54,9%	100,0%
Skupaj		Frekvenca	588	686	781	2055
		% znotraj nova G7	28,6%	33,4%	38,0%	100,0%

Tabela A.10: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama energetski vir, ki najmanj onesnažuje okolje in razred

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-square	48,092 ^a	6	,000
Likelihood Ratio	48,473	6	,000
Linear-by-Linear Association	24,951	1	,000
N of valid cases	2055		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,16.

Tabela A.11: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po razredu na vprašanje, kakšno je njihovo mnenje glede jedrskih elektrarn po naštetih prednostih in slabostih

		Rekodirani razred				Skupaj
		nižji sloj	srednji sloj	višji sloj	nedoločen	
da, mislim, da so koristi večje kot tveganje	Frekvenca	49	47	7	59	162
	% znotraj mnenje o jedrskih elektrarnah	30,2%	29,0%	4,3%	36,4%	100,0%
ne, tveganje je tako veliko, da jedrske elektrarne niso sprejemljive	Frekvenca	429	540	53	549	1571
	% znotraj mnenje o jedrskih elektrarnah	27,3%	34,4%	3,4%	34,9%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	478	587	60	608	1733
	% znotraj mnenje o jedrskih elektrarnah	27,6%	33,9%	3,5%	35,1%	100,0%

Tabela A.12: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama mnenje o jedrskih elektrarnah in razred

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-square	2,178 ^a	3	,536
Likelihood Ratio	2,196	3	,533
Linear-by-Linear Association	,009	1	,925
N of valid cases	1733		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,61.

Tabela A.13: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi na vprašanje, kateri izmed spodaj naštetih razlogov najbolj govori proti uporabi jedrske energije

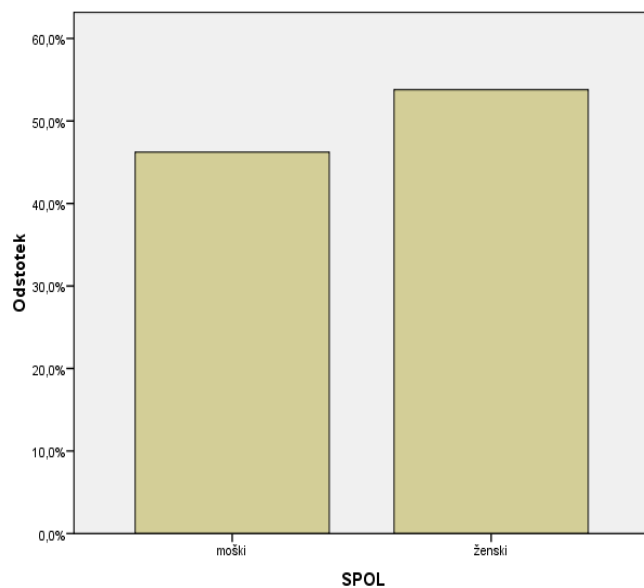
			IZOBRAZBA				
			osnovna	poklicna	srednja	visoka	Skupaj
nova H5	možnost nesreče v jedrskih elektrarnah	Frekvenca	392	250	288	102	1032
		% znotraj razlog proti uporabi jedrske energije	38,0%	24,2%	27,9%	9,9%	100,0%
problem shranjevanja jedrskih odpadkov	Frekvenca	237	182	207	75	701	
		% znotraj razlog proti uporabi jedrske energije	33,8%	26,0%	29,5%	10,7%	100,0%
problemi s ceno energije	Frekvenca	59	31	38	12	140	
		% znotraj razlog proti uporabi jedrske energije	42,1%	22,1%	27,1%	8,6%	100,0%
neodločen	Frekvenca	134	37	22	6	199	
		% znotraj razlog proti uporabi jedrske energije	67,3%	18,6%	11,1%	3,0%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	822	500	555	195	2072	
		% znotraj razlog proti uporabi jedrske energije	39,7%	24,1%	26,8%	9,4%	100,0%

Tabela A.14: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama razlog proti uporabi jedrske energije in izobrazba

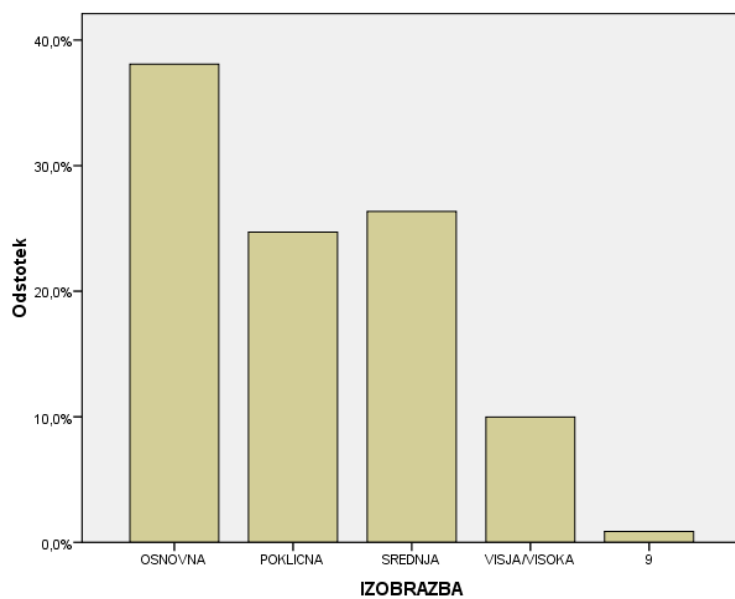
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-square	80,238 ^a	9	,000
Likelihood Ratio	82,370	9	,000
Linear-by-Linear Association	37,307	1	,000
N of valid cases	2072		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 13,18.

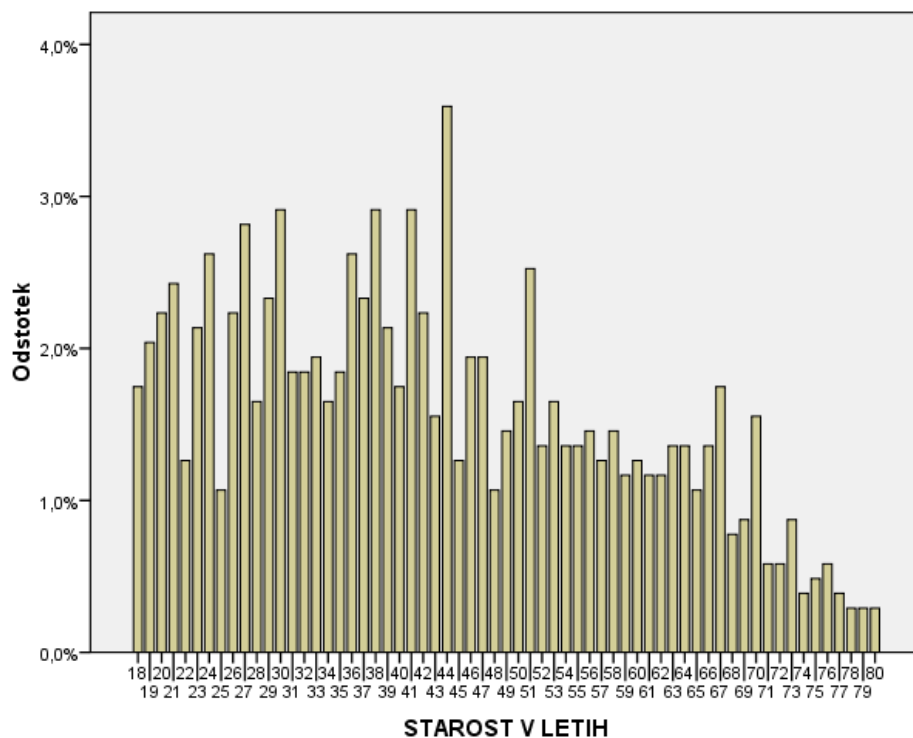
Slika A.5: Grafični prikaz spola anketirancev leta 1993

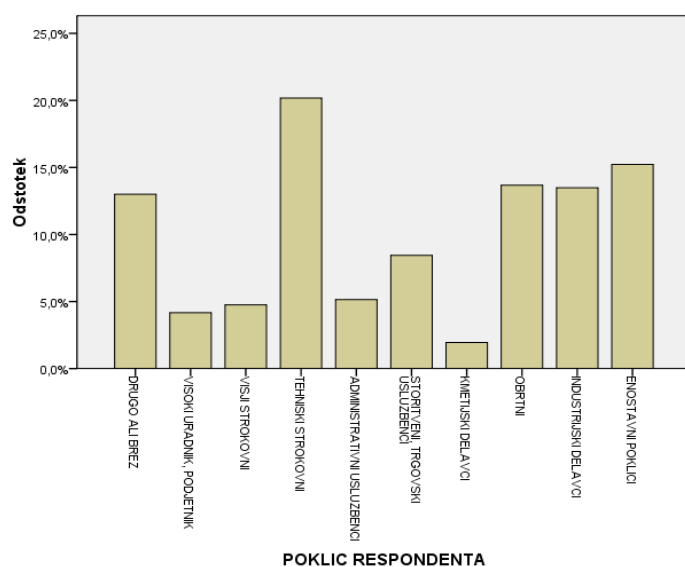
Slika A.6: Grafični prikaz izobrazbe anketirancev leta 1993

Slika A.7: Grafični prikaz starosti anketirancev leta 1993

Slika A.8: Grafični prikaz poklica anketirancev leta 1993

Slika A.9: Grafični prikaz razreda oziroma sloja anketirancev leta 1993

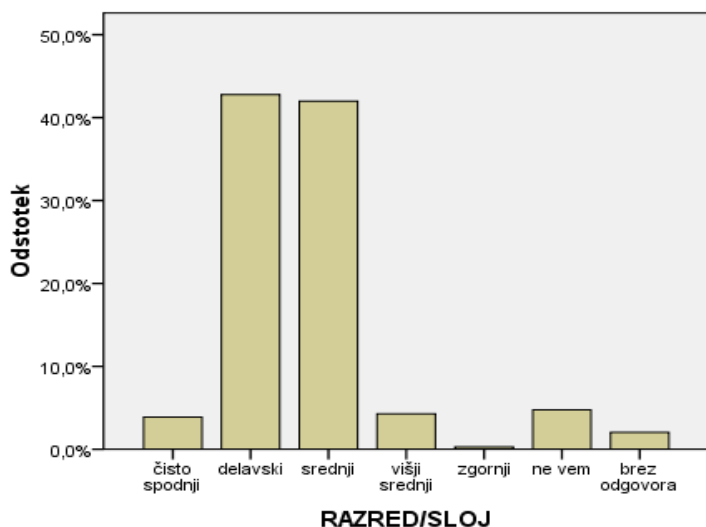

Tabela A.15: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po razredu na vprašanje, kako zelo bi bili pripravljeni na to, da bi plačevali dosti višje cene z namenom varovanja okolja

		rekodirani razred			
		nižji razred	višji razred	neodločen	Skupaj
zelo pripravljen	Frekvenca	38	32	5	75
	% znotraj Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja	50,7%	42,7%	6,7%	100,0%
kar precej pripravljen	Frekvenca	130	188	18	336
	% znotraj Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja	38,7%	56,0%	5,4%	100,0%
niti pripravljen, niti nepripravljen	Frekvenca	165	144	20	329
	% znotraj Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja	50,2%	43,8%	6,1%	100,0%
kar precej nepripravljen	Frekvenca	39	45	5	89
	% znotraj Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja	43,8%	50,6%	5,6%	100,0%

zelo nepripravljen	Frekvenca	48	36	11	95
	% znotraj Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja	50,5%	37,9%	11,6%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	420	445	59	924
	% znotraj Pripravljenost na plačevanje višjih cen za varovanje okolja	45,5%	48,2%	6,4%	100,0%

Tabela A.16: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama pripravljenost na plačevanje višjih cen in razred

	Value	Df	Asymp. Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,935 ^a	8	,015
Likelihood Ratio	18,293	8	,019
Linear-by-Linear Association	,305	1	,581
N of valid cases	924		

a. 1 cells (6,7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,4,79

Tabela A.17: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi na vprašanje, kako bi bili pripravljeni na to, da bi plačevali dosti višje davke, da bi se varovalo okolje

		Rekodirana izobrazba		
		nižja izobrazba	višja izobrazba	Skupaj
zelo pripravljen	Frekvenca	20	29	49
	% znotraj Pripravljenost plačevanja višjih davkov za varovanje okolja	40,8%	59,2%	100,0%
kar precej pripravljen	Frekvenca	55	200	255
	% znotraj Pripravljenost plačevanja višjih davkov za varovanje okolja	21,6%	78,4%	100,0%
niti pripravljen, niti nepripravljen	Frekvenca	122	214	336
	% znotraj Pripravljenost plačevanja višjih davkov za varovanje okolja	36,3%	63,7%	100,0%

kar precej nepripravljen	Frekvenca	48	67	115
	% znotraj Pripravljenost plačevanja višjih davkov za varovanje okolja	41,7%	58,3%	100,0%
zelo nepripravljen	Frekvenca	84	74	158
	% znotraj Pripravljenost plačevanja višjih davkov za varovanje okolja	53,2%	46,8%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	329	584	913
	% znotraj Pripravljenost plačevanja višjih davkov za varovanje okolja	36,0%	64,0%	100,0%

Tabela A.18: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama pripravljenost plačevanja posebnega davka in izobrazba

	Value	Df	Asymp. Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square	45,386 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	46,381	4	,000
Linear-by-Linear Association	31,390	1	,000
N of valid cases	913		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 17,66.

Tabela A.19: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po poklicu na vprašanje, kako bi se bili pripravljenei odpovedati njihovuemu življenjskemu standardu za to, da bi se varovalo okolje

		Rekodirani poklic				
		nižji poklici	uslužbenci	višji poklici	neodločen	Skupaj
zelo pripravljen	Frekvenca	19	5	12	6	42
	% znotraj Odpoved življenjskega standarda za varovanje okolja	45,2%	11,9%	28,6%	14,3%	100,0%
kar precej pripravljen	Frekvenca	84	31	100	24	239
	% znotraj Odpoved življenjskega standarda za varovanje okolja	35,1%	13,0%	41,8%	10,0%	100,0%
niti pripravljen, niti nepripravljen	Frekvenca	148	49	108	40	345
	% znotraj Odpoved življenjskega standarda za varovanje okolja	42,9%	14,2%	31,3%	11,6%	100,0%
kar precej nepripravljen	Frekvenca	62	13	30	21	126
	% znotraj Odpoved življenjskega standarda za varovanje okolja	49,2%	10,3%	23,8%	16,7%	100,0%
zelo nepripravljen	Frekvenca	72	24	23	17	136
	% znotraj Odpoved življenjskega standarda za varovanje okolja	52,9%	17,6%	16,9%	12,5%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	385	122	273	108	888
	% znotraj Odpoved življenjskega standarda za varovanje okolja	43,4%	13,7%	30,7%	12,2%	100,0%

Tabela A.20: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama odповed življenjskega standarda za varovanje okolja in poklic

	Value	Df	Asymp. Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square	33,841 ^a	12	,001
Likelihood Ratio	34,533	12	,001
Linear-by-Linear Association	8,120	1	,004
N of valid cases	888		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,11.

Tabela A.21: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po rekodirani starosti na trditev, da je za anketiranca pretežko, da bi kaj dosti naredil za okolje

		REKODIRANA STAROST						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
močno soglašam	Frekvenca	9	3	23	10	13	30	88
	% znotraj rek. starost	5,8%	2,5%	11,1%	5,1%	8,8%	18,1%	8,8%
soglašam	Frekvenca	49	41	61	59	53	90	353
	% znotraj rek. starost	31,4%	34,2%	29,3%	29,8%	36,1%	54,2%	35,5%
niti soglašam, niti ne soglašam	Frekvenca	29	27	26	30	13	11	136
	% znotraj rek. starost	18,6%	22,5%	12,5%	15,2%	8,8%	6,6%	13,7%
ne soglašam	Frekvenca	57	43	90	92	60	32	374
	% znotraj rek. starost	36,5%	35,8%	43,3%	46,5%	40,8%	19,3%	37,6%
močno ne soglašam	Frekvenca	12	6	8	7	8	3	44
	% znotraj rek. starost	7,7%	5,0%	3,8%	3,5%	5,4%	1,8%	4,4%
Skupaj	Frekvenca	156	120	208	198	147	166	995
	% znotraj rek. starost	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.22: Varianca in standardni odklon med spremenljivkama za anketiranca je pretežno, da bi kaj naredil za okolje in starost

	N	Std. Deviation	Variance
A) Za nekoga kot sem jaz, je pretežno, da bi kaj dosti naredil za okolje.	997	1,122	1,258
rekodirana starost	1030	1,65696	2,746
Valid N (listwise)	995		

Tabela A.23: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po razredu o trditvi, ki se veže na to, da anketiranec naredi, kar je dobro za okolje, četudi za to porabi več denarja ali časa

			Rekodirani razred			
			nižji razred	višji razred	neodločen	Skupaj
nova E2	soglašam	Frekvenca	291	307	33	631
		% znotraj nova E2	46,1%	48,7%	5,2%	100,0%
	niti niti	Frekvenca	83	100	16	199
		% znotraj nova E2	41,7%	50,3%	8,0%	100,0%
	ne soglašam	Frekvenca	63	52	7	122
		% znotraj nova E2	51,6%	42,6%	5,7%	100,0%
	Skupaj	Frekvenca	437	459	56	952
		% znotraj nova E2	45,9%	48,2%	5,9%	100,0%

Tabela A.24: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama anketiranec naredi, kar je dobro za okolje in razred

	Value	Df	Asymp. Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,667 ^a	4	,323
Likelihood Ratio	4,542	4	,338
Linear-by-Linear Association	,017	1	,896
N of valid cases	952		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,18.

Tabela A.25: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po rekodirani starosti na vprašanje, kaj na splošno mislijo o jedrskih elektrarnah

		Rekodirana starost						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
izjemno nevarne za okolje	Frekvenca	56	66	88	83	64	68	425
	% znotraj rek. starost	35,9%	55,9%	42,5%	42,3%	42,7%	41,2%	42,8%
zelo nevarne	Frekvenca	59	31	78	64	56	55	343
	% znotraj rek. starost	37,8%	26,3%	37,7%	32,7%	37,3%	33,3%	34,6%
srednje nevarne	Frekvenca	30	17	33	35	20	35	170
	% znotraj rek. starost	19,2%	14,4%	15,9%	17,9%	13,3%	21,2%	17,1%
niso zelo nevarne	Frekvenca	9	4	8	12	8	6	47
	% znotraj rek. starost	5,8%	3,4%	3,9%	6,1%	5,3%	3,6%	4,7%
sploh niso nevarne za okolje	Frekvenca	2	0	0	2	2	1	7
	% znotraj rek. starost	1,3%	,0%	,0%	1,0%	1,3%	,6%	,7%
Skupaj	Frekvenca	156	118	207	196	150	165	992
	% znotraj rek. starost	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.26: Varianca in standardni odklon za spremenljivki mnenje o jedrskih elektrarnah in starost

	N	Std. deviation	Variance
Mnenje o jedrskih elektrarnah	994	,913	,833
Rekodirana starost	1030	1,656	2,746
Valid N (listwise)	992		

Tabela A.27: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi na vprašanje, ki zadeva nalogo vlade pri varovanju okolja običajnih ljudi

		Rekodirana izobrazba		
		nižja izobrazba	višja izobrazba	Skupaj
Vlada bi morala prepustiti običajnim ljudem, da se sami odločijo, kako bodo varovali okolje	Frekvenca	53	67	120
	% znotraj Varovanje okolja običajnih ljudi	44,2%	55,8%	100,0%
Vlada bi morala sprejeti zakone, s katerimi bi običajnim ljudem predpisala varovanje okolja	Frekvenca	254	476	730
	% znotraj Varovanje okolja običajnih ljudi	34,8%	65,2%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	307	543	850
	% znotraj Varovanje okolja običajnih ljudi	36,1%	63,9%	100,0%

Tabela A.28: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama varovanje okolja ljudi in izobrazba

	Value	Df	Asymp. Sig (2-sided)	Exact. Sig (2-sided)	Exact. Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,923 ^a	1	,048		
Continuity Correction ^b	3,528	1	,060		
Likelihood Ratio	3,837	1	,050	,052	,031
Fisher's Exact Test					
Linear-by-Linear Association	3,919		0,48		
N of valid cases	850				

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 43,34.

b. Computed only for 2x2 table.

Tabela A.29: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po poklicu na vprašanje nalog vlade za varovanje okolja podjetij

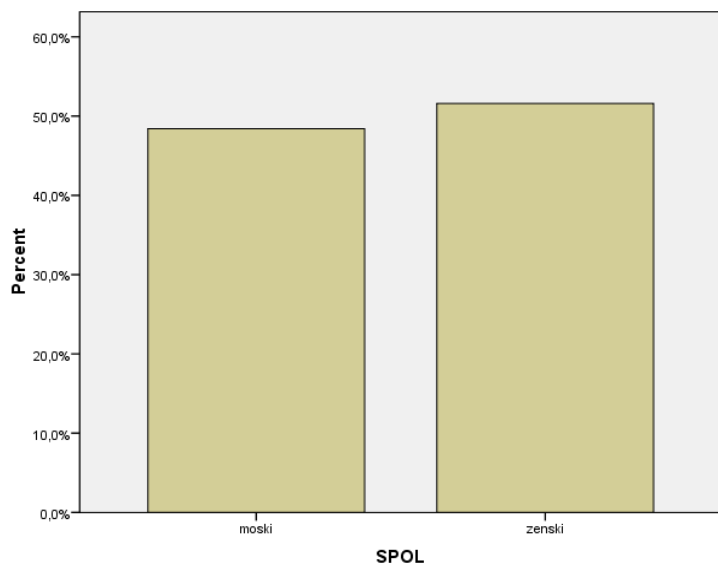
		Rekodirani poklic				Skupaj
		nižji poklici	uslužbenci	višji poklici	neodločen	
Vlada bi morala prepustiti podjetjem, da se sama odločijo, kako bodo varovala okolje	Frekvenca	31	8	10	9	58
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	53,4%	13,8%	17,2%	15,5%	100,0%
Vlada bi morala sprejeti zakone, s katerimi bi podjetjem predpisali varovanje okolja	Frekvenca	360	116	273	95	844
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	42,7%	13,7%	32,3%	11,3%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	391	124	283	104	902
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	43,3%	13,7%	31,4%	11,5%	100,0%

Tabela A.30: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama varovanje okolja podjetij in poklic

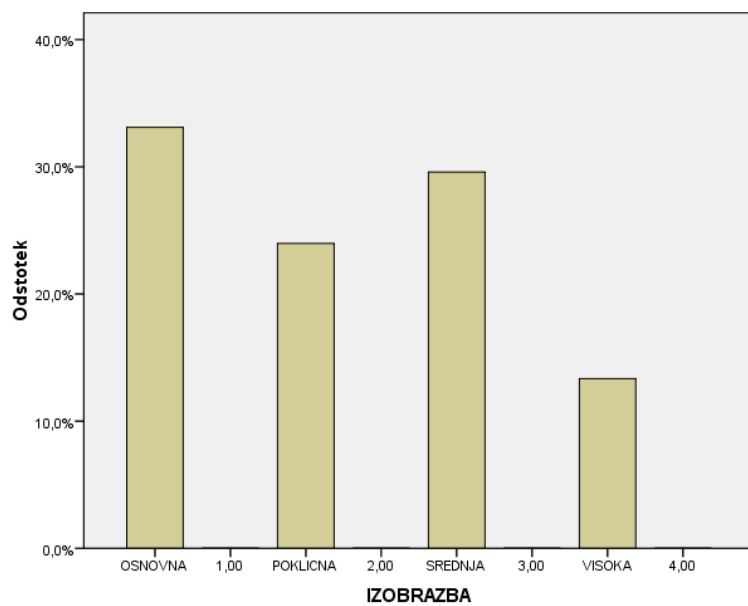
	Value	Df	Asymp. Sig (2-sided)
Pearson Chi-Square	6,260 ^a	3	,100
Likelihood Ratio	6,812	3	,078
Linear-by-Linear Association	1,368	1	,242
N of valid cases	902		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,69.

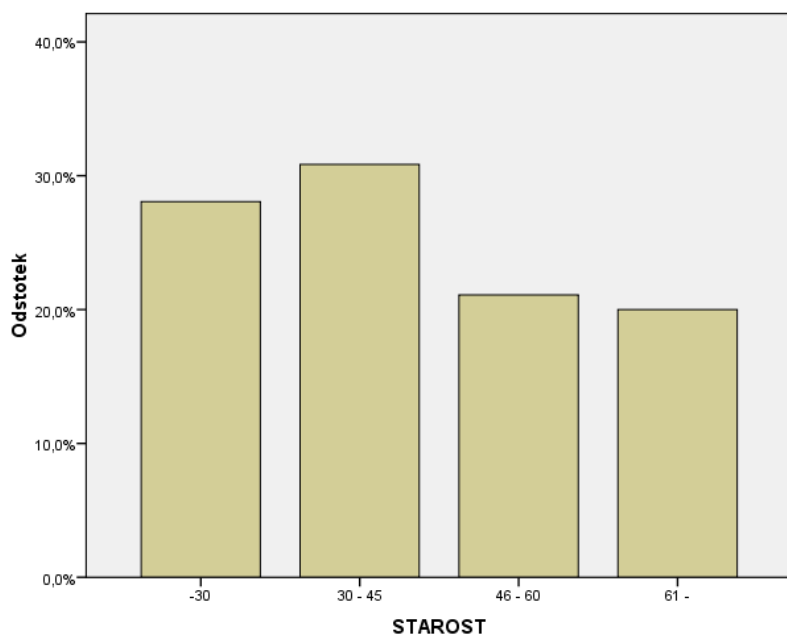
Slika A.10: Grafični prikaz spola anketirancev leta 1997

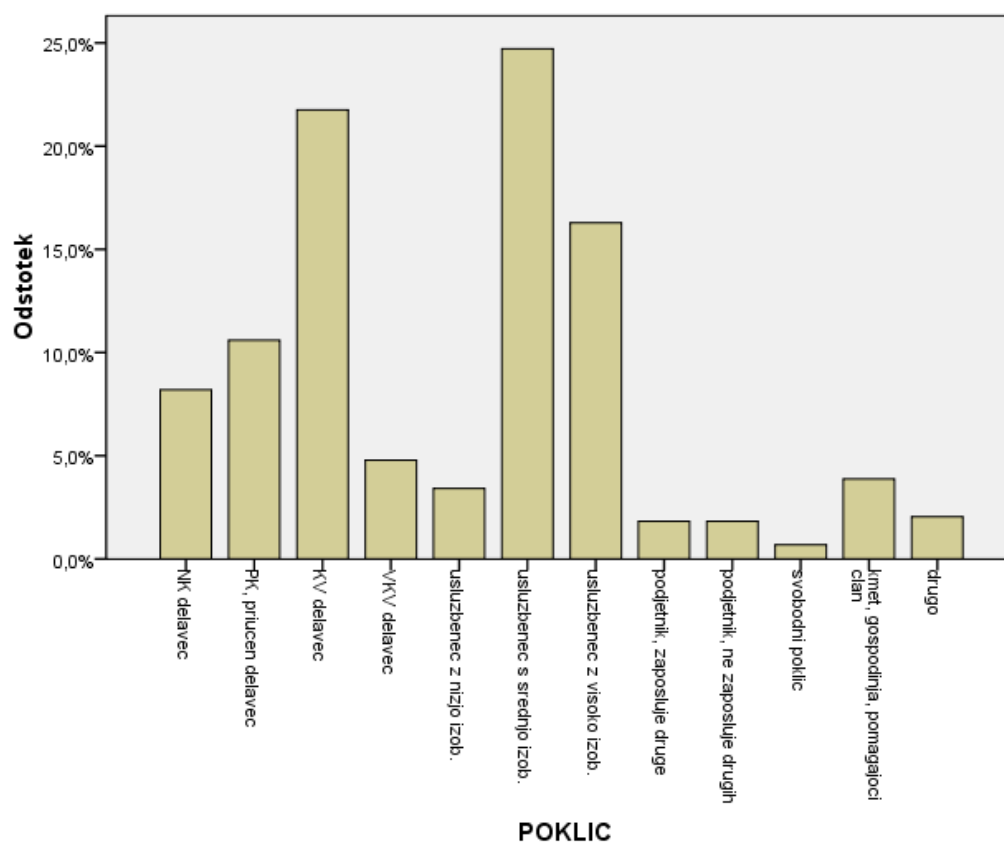
Slika A.11: Grafični prikaz izobrazbe anketirancev leta 1997

Slika A.12: Grafični prikaz starosti anketirancev leta 1997

Slika A.13: Grafični prikaz poklica anketirancev leta 1997

Slika A.14: Grafični prikaz razreda oziroma sloja anketirancev leta 1997

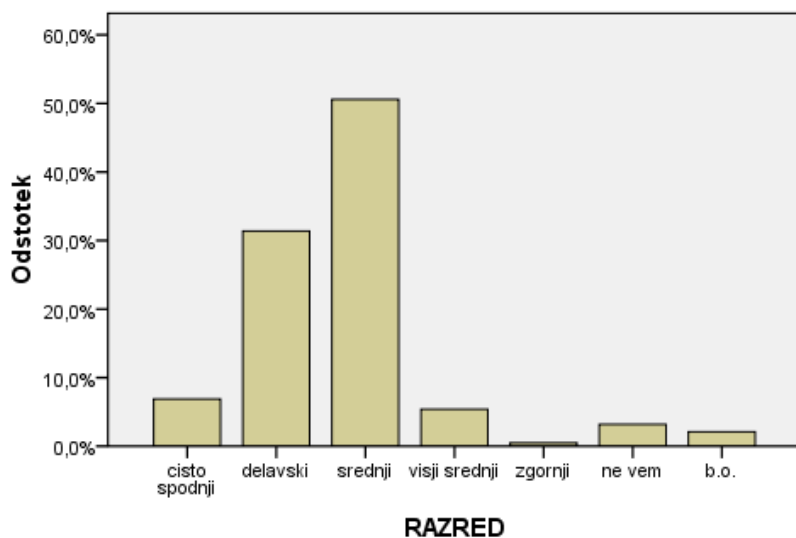

Tabela A.31: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po starosti o vprašanju, kakšno je njihovo stališče glede obratovanja oziroma zaprtja nuklearne elektrarne Krško

		Rekodirana starost						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
nemudoma zapreti	Frekvenca	15	6	14	15	8	20	78
	% znotraj rek. starost	10,4%	5,6%	8,0%	8,6%	6,5%	11,4%	8,7%
v naslednjih letih zapreti	Frekvenca	38	31	48	30	21	21	189
	% znotraj rek. starost	26,4%	29,0%	27,3%	17,1%	17,1%	11,9%	21,0%
treba zapreti, a ni smiselno	Frekvenca	54	33	51	48	31	42	259
	% znotraj rek. starost	37,5%	30,8%	29,0%	27,4%	25,2%	23,9%	28,7%
naj bo v celoti izkoriščena	Frekvenca	37	37	63	82	63	93	375
	% znotraj rek. starost	25,7%	34,6%	35,8%	46,9%	51,2%	52,8%	41,6%
Skupaj	Frekvenca	144	107	176	175	123	176	901
	% znotraj rek. starost	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.32: Varianca in standardni odklon med spremenljivkama stališče glede zaprtja nuklearne elektrarne Krško in starost

	N	Std. deviation	Variance
Zaprtje jedrske elektrarne v Krškem	901	,986	,972
Rekodirana starost	1005	24,479	599,229
Valid N (listwise)	901		

Tabela A.33: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi glede trditve, da so pripravljeni na plačevanje davkov, če bi tako zbrani denar uporabili za zavarovanje okolja

		IZOBRAZBA				
		osnovna	poklicna	srednja	visoka	Skupaj
v celoti soglašam	Frekvenca	32	29	30	19	110
	% znotraj IZOBRAZBA	11,1%	12,8%	10,9%	14,5%	11,9%
soglašam	Frekvenca	113	97	151	74	435
	% znotraj IZOBRAZBA	39,2%	42,7%	54,7%	56,5%	47,2%
ne soglašam	Frekvenca	81	72	67	28	248
	% znotraj IZOBRAZBA	28,1%	31,7%	24,3%	21,4%	26,9%
sploh ne soglašam	Frekvenca	62	29	28	10	129
	% znotraj IZOBRAZBA	21,5%	12,8%	10,1%	7,6%	14,0%
Skupaj	Frekvenca	288	227	276	131	922
	% znotraj IZOBRAZBA	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.34: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama pripravljenost na plačevanje davkov in izobrazba

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-square	34,761 ^a	9	,000
Likelihood Ratio	34,115	9	,000
Linear-by-Linear Association	21,466	1	,000
N of valid cases	992		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum count expected count is 15, 63.

Tabela A.35: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi glede trditve, da bi bili za blago pripravljeni plačati 20 % več, če bi to prispevalo k varovanju okolja

		Rekodirani razred		
		nižji razred	višji razred	Skupaj
v celoti soglašam	Frekvenca	40	51	91
	% znotraj Pripravljen plačati 20% več	44,0%	56,0%	100,0%
soglašam	Frekvenca	150	274	424
	% znotraj Pripravljen plačati 20% več	35,4%	64,6%	100,0%
ne soglašam	Frekvenca	99	142	241
	% znotraj Pripravljen plačati 20% več	41,1%	58,9%	100,0%
sploh ne soglašam	Frekvenca	65	62	127
	% znotraj Pripravljen plačati 20% več	51,2%	48,8%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	354	529	883
	% znotraj Pripravljen plačati 20% več	40,1%	59,9%	100,0%

Tabela A.36: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama pripravljenost plačati višjo ceno za varovanje okolja in razred

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-square	11,190 ^a	3	,011
Likelihood Ratio	11,103	3	,012
Linear-by-Linear Association	4,639	1	,031
N of valid cases	883		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 36,48.

Tabela A.37: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po starosti glede na vprašanje, kaj menijo o jedrskih elektrarnah

		Rekodirana starost						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
izjemno nevarne	Frekvenca	54	22	51	42	25	43	237
	% znotraj rek. starost	29,8%	23,7%	27,0%	22,3%	19,4%	22,9%	24,5%
zelo nevarne	Frekvenca	64	40	61	64	53	69	351
	% znotraj rek. starost	35,4%	43,0%	32,3%	34,0%	41,1%	36,7%	36,3%
srednje nevarne	Frekvenca	44	14	57	55	35	59	264
	% znotraj rek. starost	24,3%	15,1%	30,2%	29,3%	27,1%	31,4%	27,3%
niso zelo nevarne	Frekvenca	14	15	18	22	15	14	98
	% znotraj rek. starost	7,7%	16,1%	9,5%	11,7%	11,6%	7,4%	10,1%
sploh niso nevarne	Frekvenca	5	2	2	5	1	3	18
	% znotraj rek. starost	2,8%	2,2%	1,1%	2,7%	,8%	1,6%	1,9%
Skupaj	Frekvenca	181	93	189	188	129	188	968
	% znotraj rek. starost	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.38: Varianca in standardni odklon med spremenljivkama mnenje o jedrskih elektrarnah in starost

	N	Std. Deviation	Variance
Mnenje o jedrskih elektrarnah	968	1,005	1,009
Rekodirana starost	1005	24,479	599,229
Valid N (listwise)	968		

Tabela A.39: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi o vprašanju glede naloge vlade pri varovanju okolja običajnih ljudi

		IZOBRAZBA				
		osnovna	poklicna	srednja	visoka	Skupaj
ljudje se sami odločijo, kako bodo varovali okolje	Frekvenca	49	36	36	13	134
	% znotraj IZOBRAZBA	18,3%	18,0%	14,2%	10,8%	15,9%
predpisati varovanje okolja ljudem	Frekvenca	219	164	218	107	708
	% znotraj IZOBRAZBA	81,7%	82,0%	85,8%	89,2%	84,1%
Skupaj	Frekvenca	268	200	254	120	842
	% znotraj IZOBRAZBA	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.40: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama varovanje okolja običajnih ljudi in izobrazba

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	4,665 ^a	3	,198
Likelihood Ratio	4,860	3	,182
Linear-by-Linear Association	4,182	1	,041
N of valid cases	842		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 19,10.

Tabela A.41: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po poklicu o vprašanju glede naloge vlade pri varovanju okolja podjetij

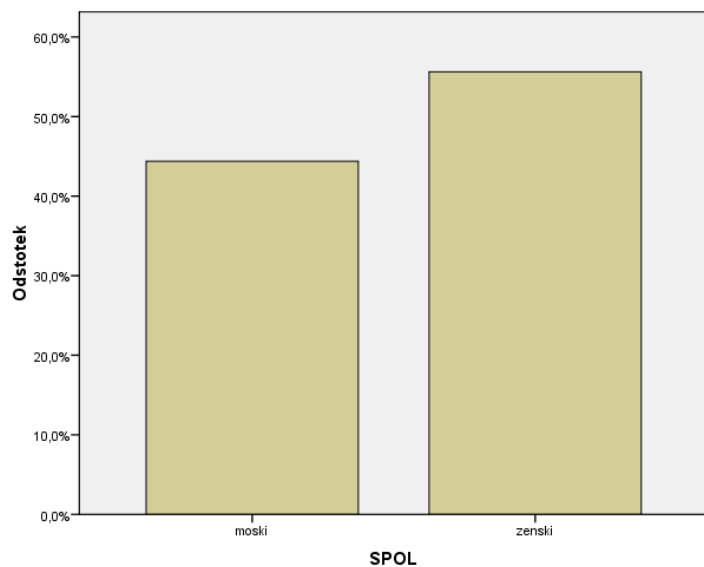
		Rekodirani poklic			
		nižji poklic	višji poklic	drugo	Skupaj
podjetja sama odločijo, kako bodo varovala okolje	Frekvenca	51	23	8	82
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	62,2%	28,0%	9,8%	100,0%
predpisati varovanje okolja podjetjem	Frekvenca	339	372	94	805
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	42,1%	46,2%	11,7%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	390	395	102	887
	% znotraj Varovanje okolja podjetij	44,0%	44,5%	11,5%	100,0%

Tabela A.42: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama varovanje okolja podjetij in poklic

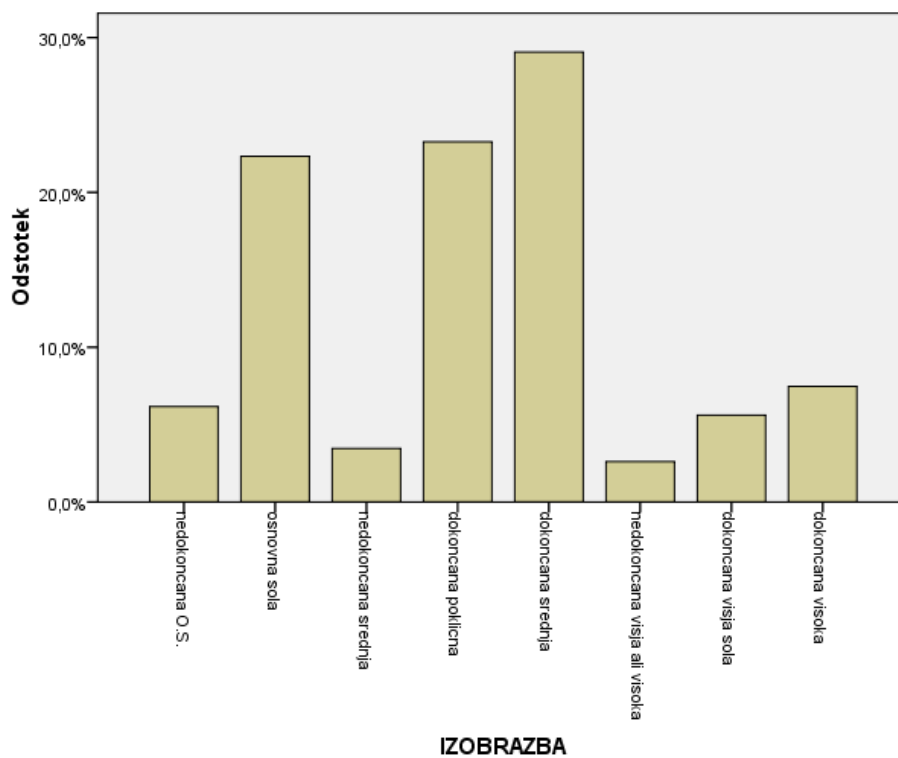
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,578 ^a	2	,002
Likelihood Ratio	12,645	2	,002
Linear-by-Linear Association	8,012	1	,005
N of valid cases	887		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,43.

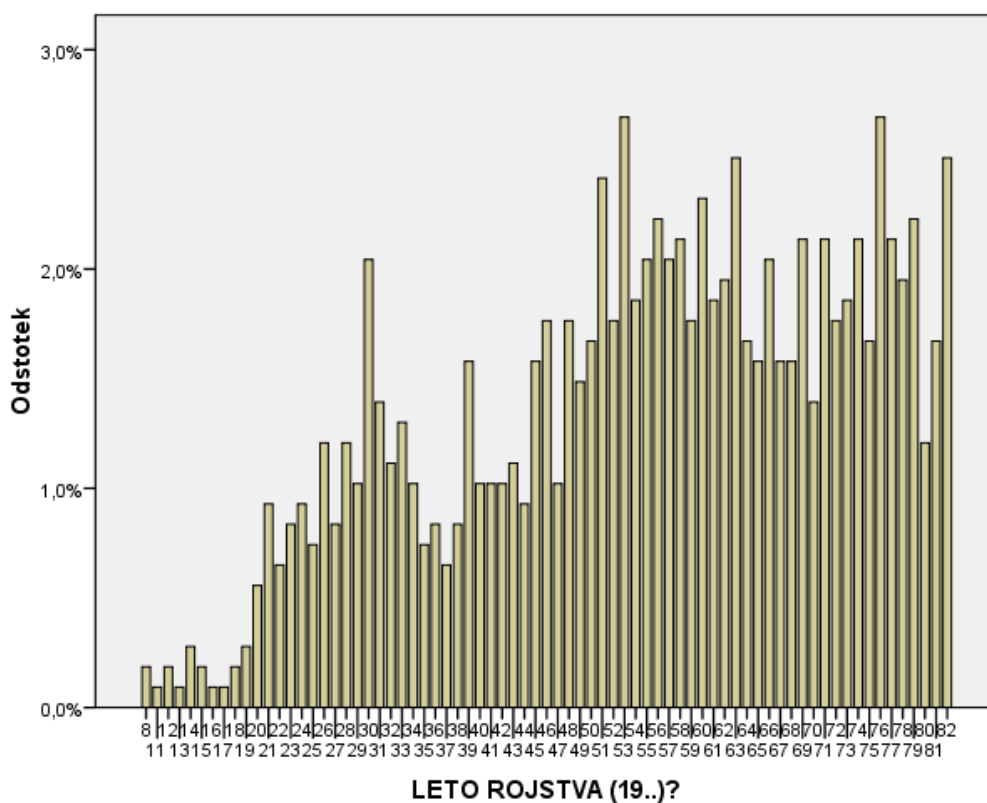
Slika A.15: Grafični prikaz spola anketirancev leta 2000

Slika A.16: Grafični prikaz izobrazbe anketirancev četa 2000

Slika A.17: Grafični prikaz starosti anketirancev leta 2000

Slika A.18: Grafični prikaz razreda oziroma sloja anketirancev leta 2000

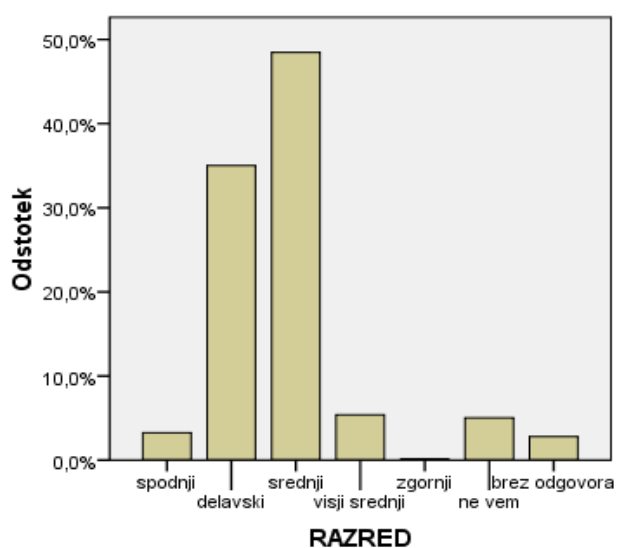

Tabela A.43: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po razredu na vprašanje, kako so pripravljene na to, da bi plačevali višje cene za namen varovanja okolja

		Rekodirani razred		
		nižji razred	višji razred	Skupaj
zelo pripravljen	Frekvenca	22	44	66
	% znotraj Pripravljenost plačevati višje cene za varovanje okolja	33,3%	66,7%	100,0%
kar precej pripravljen	Frekvenca	118	233	351
	% znotraj Pripravljenost plačevati višje cene za varovanje okolja	33,6%	66,4%	100,0%
niti-niti	Frekvenca	125	172	297
	% znotraj Pripravljenost plačevati višje cene za varovanje okolja	42,1%	57,9%	100,0%
precej nepripravljen	Frekvenca	61	64	125
	% znotraj Pripravljenost plačevati višje cene za varovanje okolja	48,8%	51,2%	100,0%
zelo nepripravljen	Frekvenca	50	35	85
	% znotraj Pripravljenost plačevati višje cene za varovanje okolja	58,8%	41,2%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	376	548	924
	% znotraj Pripravljenost plačevati višje cene za varovanje okolja	40,7%	59,3%	100,0%

Tabela A.44: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama pripravljenost plačevanja višjih cen za varovanje okolja in razred

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,982 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	23,856	4	,000
Linear-by-Linear Association	22,650	1	,000
N of valid cases	924		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 26,86.

Tabela A.45: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi na vprašanje, kako bi bili pripravljeni na to, da bi se plačevali višji davki za namen varovanja okolja

		rekodirana izobrazba				
		osnovna	poklicna	srednja	višja/visoka	Skupaj
zelo pripravljen	Frekvenca	10	7	17	14	48
	% znotraj rek. izobrazba	3,7%	3,0%	5,2%	8,6%	4,8%
pripravljen	Frekvenca	50	57	112	57	276
	% znotraj rek. izobrazba	18,5%	24,1%	34,0%	35,0%	27,6%
niti-niti	Frekvenca	73	78	107	54	312
	% znotraj rek. izobrazba	27,0%	32,9%	32,5%	33,1%	31,2%
precej nepripravljen	Frekvenca	65	52	54	21	192
	% znotraj rek. izobrazba	24,1%	21,9%	16,4%	12,9%	19,2%
zelo nepripravljen	Frekvenca	72	43	39	17	171
	% znotraj rek. izobrazba	26,7%	18,1%	11,9%	10,4%	17,1%
Skupaj	Frekvenca	270	237	329	163	999
	% znotraj rek. izobrazba	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.46: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama pripravljenost na plačevanje višjih davkov in izobrazba

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	59,796 ^a	12	,000
Likelihood Ratio	59,260	12	,000
Linear-by-Linear Association	52,108	1	,000
N of valid cases	999		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,83.

Tabela A.47: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po starosti na trditev, ki pravi, da je za anketiranca pretežno, da bi dosti naredil za okolje

		Rekodirana starost						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
močno soglašam	Frekvenca	9	8	16	18	9	41	101
	% znotraj rek. starost	5,2%	8,0%	7,9%	8,2%	6,8%	17,6%	9,5%
soglašam	Frekvenca	40	25	48	59	53	103	328
	% znotraj rek. starost	23,1%	25,0%	23,6%	26,8%	40,2%	44,2%	30,9%
niti-niti	Frekvenca	30	13	28	39	19	15	144
	% znotraj rek. starost	17,3%	13,0%	13,8%	17,7%	14,4%	6,4%	13,6%
ne soglašam	Frekvenca	71	39	84	92	40	62	388
	% znotraj rek. starost	41,0%	39,0%	41,4%	41,8%	30,3%	26,6%	36,6%
sploh ne soglašam	Frekvenca	23	15	27	12	11	12	100
	% znotraj rek. starost	13,3%	15,0%	13,3%	5,5%	8,3%	5,2%	9,4%
Skupaj	Frekvenca	173	100	203	220	132	233	1061
	% znotraj rek. starost	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.48: Varianca in standardni odklon spremenljivk za anketiranca je pretežno, da bi kaj naredil za okolje in starost

	N	Std. Deviation	Variance
Rekodirana starost	1077	1,714	2,939
Zame je pretežno, da bi kaj naredil za okolje	1061	1,196	1,431
Valid N (listwise)	1061		

Tabela A.49: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po razredu na trditev, ki pravi, da anketiranec naredi kar je dobro za okolje, četudi za to porabi več denarja ali mu vzame več njegovega časa

		Rekodirani razred		
		nižji razred	višji razred	Skupaj
močno soglašam	Frekvenca	50	66	116
	% znotraj Naredim, kar je dobro za okolje, četudi zato porabim več časa in denarja	43,1%	56,9%	100,0%
soglašam	Frekvenca	190	331	521
	% znotraj Naredim, kar je dobro za okolje, četudi zato porabim več časa in denarja	36,5%	63,5%	100,0%
niti-niti	Frekvenca	86	117	203
	% znotraj Naredim, kar je dobro za okolje, četudi zato porabim več časa in denarja	42,4%	57,6%	100,0%
ne soglašam	Frekvenca	46	50	96
	% znotraj Naredim, kar je dobro za okolje, četudi zato porabim več časa in denarja	47,9%	52,1%	100,0%
sploh ne soglašam	Frekvenca	16	7	23
	% znotraj Naredim, kar je dobro za okolje, četudi zato porabim več časa in denarja	69,6%	30,4%	100,0%
Skupaj	Frekvenca	388	571	959
	% znotraj Naredim, kar je dobro za okolje, četudi zato porabim več časa in denarja	40,5%	59,5%	100,0%

Tabela A.50: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama anketiranec naredi, kar je dobro za okolje, četudi za to porabi več denarja ter časa in razred

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	14,392 ^a	4	,006
Likelihood Ratio	14,254	4	,007
Linear-by-Linear Association	6,557	1	,010
N of valid cases	959		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 9,31.

Tabela A.51: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po izobrazbi na trditev, ki zadeva nalogo vlade pri varovanju okolja običajnih ljudi

		rekodirana izobrazba				
		osnovna	poklicna	srednja	Višja/visoka	Skupaj
Ljudje naj se sami odločijo, kako bodo varovali okolje	Frekvenca	66	50	53	15	184
	% znotraj rek. izobrazba	27,8%	25,5%	17,9%	10,3%	21,1%
Vlada bi morala sprejeti zakone za varovanje okolja običajnih ljudi	Frekvenca	171	146	243	130	690
	% znotraj rek. izobrazba	72,2%	74,5%	82,1%	89,7%	78,9%
Skupaj	Frekvenca	237	196	296	145	874
	% znotraj rek. izobrazba	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.52: Hi-kvadrat test povezanosti med spremenljivkama varovanje okolja običajnih ljudi in izobrazba

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,695 ^a	3	,,000
Likelihood Ratio	21,965	3	,000
Linear-by-Linear Association	19,686	1	,000
N of valid cases	874		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 30,53.

Tabela A.53: Frekvenčna porazdelitev odgovorov anketirancev po starosti na vprašanje, ki zadeva nadaljnje delovanje nuklearne elektrarne Krško

		rekodirana starost						Skupaj
		do 25	26-30	31-40	41-50	51-60	61 in več	
JE Krško je treba nemudoma zapreti	Frekvenca	13	6	10	8	8	16	61
	% znotraj rek. starost	8,8%	6,9%	5,3%	4,0%	6,5%	8,9%	6,6%
JE Krško je treba v naslednjih letih zapreti	Frekvenca	34	24	69	59	18	22	226
	% znotraj rek. starost	23,0%	27,6%	36,9%	29,4%	14,5%	12,2%	24,4%
JE Krško treba zapreti, vendar pa to zaradi stanja v oskrbi z energijo ni smiselno	Frekvenca	61	29	57	59	46	49	301
	% znotraj rek. starost	41,2%	33,3%	30,5%	29,4%	37,1%	27,2%	32,5%
JE Krško naj obratuje dokler ne bo v celoti izkoriščena	Frekvenca	40	28	51	75	52	93	339
	% znotraj rek. starost	27,0%	32,2%	27,3%	37,3%	41,9%	51,7%	36,6%
Skupaj	Frekvenca	148	87	187	201	124	180	927
	% znotraj rek. starost	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela A.54: Varianca in standardni odklon spremenljivk nadaljnje delovanje nuklearne elektrarne Krško in starost

	N	Std. Deviation	Variance
Rekodirana starost	1077	1,714	2,939
Stališče o delovanju JE Krško	927	,935	,874
Valid N (listwise)	927		